Бүгү чүрттарның пролетарийлери, котыжыңар!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУН, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 ЧЫЛДА ТӨДЕЗИЛЕТИНГЕН

1951 февраль 28 среда № 39 (2213)

Өртээ 20 кап

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң 2 дугаар сессиязын чыылдырар дугайында (1 арын).

Эвилелдешкен республикаларның Дээди Советтеринге соңгулдалар талазы-биле Төп соңгулда комиссияларының дыңнадыглары (1 арын).

РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгутурган депутаттарның данзылары (2 арын).

ПАРТИЯ АМЫДЫРАЛЫ: **С. Сыгырта**—четпестерни узуткаар (2 арын).

М. Буталдай—райком бюрозунда (2 арын).

Н. Норбу—партия даалгазын эки күүседип турар (2 арын).

В. Ладанова—Н. К. Крупская—аныяк салгакчыларның кижизидилгезиниң дугайында (3 арын).

А. Чудинов—механизаторларны белеткээрин күштелдирер (3 арын).

И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле беседазын даштыкы чүрттарда парлап турары (4 арын).

Ажылчы чоннарның чагаа, билдириишкиннерин чогуур үезинде харыылаар

Большевик партия, совет чазак болгаш улуг Сталин ажылчы чоннарның политиктиг болгаш күш-ажылчы идепкейин бедидер, күрүнени эргелеп чагырарынга оларның киржилгезин залбартыр дугайында онза сагыш салып турар. Совет кижилер партия, совет, ажыл-агый организацияларының болгаш албан черлериниң ажылын сегидер, бар четпестерни узуткаар дугайында боттарының саналдарын, чагааларын, хомудалдарын болгаш негелделерин солуннар редакцияларынга, албан, организация черлериниң удуртукчуларынга хөйү-биле бижип киирип турарлар.

Ажылчы чоннарның ол чагаа, билдириишкиннерин хүлээп алгаш, оларының-биле кичээнгейлиг танышкаш чугула хемчеглерни чогуур үезинде алыры—албан чердериниң удуртукчуларының хүндүлүг хүлээлгези. Ажылчы чоннарның чагаа бүрүзүн, парлалганың медээ бүрүзүн кичээнгейлиг көөрүн партия негеп турар. Чагаа, билдириишкин, хомудал бүрүзүнүң артында дириг кижи, совет хамаатызы бар, ол кижи бодунга чогуур харыыны дарый алырын манап турар деп чүвени билири чугула.

Албан черинге болгаш организацияга кирген чагаа, билдириишкин, хомудал бүрүзүн чугула документ деп көөрүн партия негеп турар. Чоннуң киирип турар хомудал, негелделерин чогуурубиле даңзылап, оларны кичээңгейлиг ажаап, алган хемчеглериниң дугайын хомудакчы, негекчи бүрүзүнге харыылап бээри доктаамал чурум болур ужурлуг.

Ындыг болза-дээ, чамдык албан черлериниң болгаш организацияларның удуртукчулары ажылчы чоннарның хомудал, билдириишкиннерин тооп көрбес чоруктар ам-даа бар болуп турар. Область Совединиң күүсекчи комитеди ажылчы чоннарның хомудал болгаш билдириишкиннерин көрүп турарының байдалының дугайында ВКП(б) обкомунуң бюрозу облкүүскомнуң даргазы эш Чимбаның илеткелин дыңнааш, ол ажылды облкүүском багай чорудуп турар деп демдеглээн. Облкүүскомга кирип турар хөй-хөй хомудалдарны болгаш билдириишкиннерни даңзылап бүрүткеевейн турар, ажылчы чоннарның чагааларында илереткен үүлдерни хынаарын дүжүметсиг ёзузу-биле чорудуп турар.

Хөй-хөй хомудал, билдириишкиннерни доктааткан хуусаазын эртиргеш көрүп турар, ынчаарга чамдык билдириишкиннерге бир чыл болгаш харын оон-даа узун хуусааның дургузунда харыы бербейн турар үүлдер бар. Совет кижилериң амыдырал эрге-ажыктарынга холбашкан ажыл болур ажылчы чоннарның хомудал, билдириишкиннерин хынап көөрүн боду удуртурунуң улуу, харын облкүүскомнуң даргазы эш Чимба ол ажылды инструкторга бүрүн идегеп каан. Ол ажыл ханду-даа удуртулга, контроль чок байдалче шилчээн төлээде, 1950 чылда облкүүскомга кирген 318 хомудал, билдириишкиннериң иштинден үүгле 190 билдириишкин хынап көрдүнген. Хараал алдын уургайының ажылчыны Шивит-оолдуң 1949 чылдың июльде, хамаатылар Алёшинаның болгаш Натпит-оолдуң 1950 чылдың июльде киирген билдириишкиннерин харыылап бербээн чорук болза, облкүүскомнуң даргазы болгаш ооң орала-чылары хомудал, билдириишкиннерни көөрүн удуртпайн, хынавайн турганының түңнелинде болган.

Ажылчы чоннарның киирип турар хомудал, билдириишкиннерин облкүүскомнуң килдистеринче, хоорай азы район Советтериниң күүсекчи комитеттеринче шилчидип кааш, ооң соонда ол дугайын сонуургавас чорук база шын эвес. Облкүүскомнуң зежигүннери кээп турар кижилерни хүлээп алырының чурумун барымдаалавайн турар, кирип турар хомудал, билдириишкиннерни анализтап, оон чогуур түңнелдерни кылбайн турар.

Облкүүскомнуң ажылында ышкаш ындыг четпестер ооң килдистеринде, хоорай болгаш район Советтериниң күүсекчи комитеттеринде база бар. Бо дугайында Чөөн-Хемчик район Совединиң күүскомунуң чижээн көргүзергеле четчир. Ол райкүүскомга кирген билдириишкиннериң дыка хөй кезиин хынап көрбейн турар болгаш райкүүскомнуң килдистеринче азы суму Советтеринче карак ажыт дамчыдыптар чоруктар бар. Райкүүскомга 1950—1951 чылдарда кирген билдириишкиннерден 13 билдириишкиннерни чидирипкен ийикпе азы чоруткан чери билдинмес чорук болза, совет кижилериң негелде, хомудалын тооп зөрбес, дүжүметсиг чорук болур-дур. Шак мындыг бюрократсыг, ээлдек эвес чоруктарны үүлгедип турган буруулуг кижилерге кандыг-даа харыысалга хүлээтпейн турганы тергиин четпес. Райкүүскомнуң даргазы эш Доржулдай ол ажылдың политиктиг чугулазын чедир үнелеп көрбээн.

Солунга үнген шүгүмчүлелдиг үүлдерге харыылавас болгаш хемчег алыры-биле редакцияның шилчиткен материалдарының дугайында хемчег албас чорук чамдык албан черлериниң удуртукчуларында база бар.

Сүт-Хөл райкүүскомнун даргазы эш Чүлдүм солунга үнген болгаш хемчег алыры-биле редакцияның шилчиткен материалын эң дүжүметсиг ёзу-биле көрүп, бюрократсыг байдалын көргүзүп турар. Эрткен чылдың май айдан бээр «Шын» солуннуң редакциязы, хемчег алыры-биле бижиччилериниң 6 материалдарын шилчиткен. Эш Чүлдүм мынчага чедир ол материалдарның чаңгызынга-даа харыы бербээн. Ажылчы чоннарның болгаш парлалганың медээзин тооп көрбес Чүлдүм ышкаш дүжүметсиг ажылдакчылар бистиң аравыска турбас ужурлуг!

Ажылчы чоннарның болгаш парлалганың материалдарының дугайында чогуур өйүнде хемчег албас болгаш ол ажылды херекке албас бюрократсыг чорук областың көдээ ажыл-агый эргелелиниң начальниги эш Цевменконуң болгаш Барын-Хемчик район Совединиң күүскомунуң даргазы эш Чанзан-оолдуң ажылында шуут-ла чаңчыл апарган. Ол кончуг багай болгаш бистиң совет аппаратка чыды-даа турбас ужурлуг чаңчыл-дыр.

Ажылчы чоннарның киирип турар медээлери бистиң ажылывысты экижиде-ринче угланган шүгүмчүлел болгаш бот-шүгүмчүлел болурун ханызы-биле шиңгээдил алыр херек. Ындыгның төлээзинде, совет хамаатыларының ол чагаз, билдириишкиннерин тооп көрбес чорук болза, коммунистиг тургузуушкунга ажылчы чоннарның идепкейин көдүрер, оларның киржилгезин залбартыр дугайында партияның айтыышкыннарынга дүүшпес, харын аңаа удур херек болур.

Партия, совет, ажыл-агый органнарының бүгү ажылдакчылары бодунуң ажылын хынамчалыг-биле сөрүп, ыллаа чогуур ажылымыз бо үүн ыыдыгуун кылган ирги мен бе деп түңнелип кылып турарын партия негеп турар. Бо эвес бодунуң ажылын ак-сеткилдиг кылып, хынамчалыг болуп, ажылчы чоннарның мурнунга бодунуң харыысалгазын, ажылдап турар чериниң ат-алдарын ханызы-биле билип ажылдаар болза, ажылчы чоннарның хомудал, билдириишкиннерин көрүп харыылаарынга бюрократсыг чоруктар черле турбас болур ужурлуг.

Коммунистиг ниитилелдиң идепкейлиг тургузукчулары, хостуг совет хамаатылары боттарының хомудал, билдириишкиннеринге таарымчалыг харыыны чогуур хуусаазында алырын негеп турарлар. Ол дугайында олар бүрүн эргелиг. Оларның ындыг негелдезин хандырары—удуртукчу бүрүзүнүң хүндүлүг хүлээлгези. Бодунуң ол алдарлыг хүлээлгезин күүсетпес, ажылчы чоннарның чагаа, билдириишкиннерин тооп көрбес удуртукчуларны бюрократ деп, шүгүмчүлел кызыкчызы деп көөр херек.

Ажылчы чоннарның чагаа, билдириишкиннери болза, күрүнени башкарып чагырарынга оларның идепкейлиг киржилгезиниң илергейлээшкини болур. Партия, совет болгаш ажыл-агый органнарының ажылында четпестерге эптешпес болгаш ол четпестерни дарый узуткаар күзел ажылчы чоннарда улам өзүп турар. Ол чаагай күзел бодалды херек кырынга боттандырарын бүгү хемчеглер-биле деткиири — удуртукчу бүрүзүнүң хүлээлгези. Ажылчы чоннарның хомудал, билдириишкиннерин хынап көрүп, аңаа чогуур харыыны бээрин канчаар күүседип турарының дугайында партия организациялары улуг сагыш салыры чугула. Албан черинде ол ажылдың байдалын үргүлчү сонуургап, партия хуралдарынга чугаалажып, ажылчы чоннарның чагаа, билдириишкиннерин хынап көөрүн саададып, партияның айтыышкыннарын күүсетпейн турарларга шыңгыы харыысалга хүлээдип турары чугула.

Ажылчы чоннарның чагаа, билдириишкиннерин хынап көөрүн саададыр, ону тооп көрбес кижилерге удур шиитпирлиг демисежири чугула.

Ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң 2 дугаар сессиязын чыылдырар дугайында

Ажылчы чоннарның депутаттарының область Совединиң 2 дугаар сессиязын 1951 чылдың марттың 24-те чыылдырар дугайында Тыва область Совединиң депутаттарынга область Совединиң күүсекчи комитеди чарлап дыңнаты.

«Мосжилстрой» трестиң 5 дугаар тудуг эргелелиниң ажылчыннарының, инженерлериниң, техниктиг болгаш албан хаакчыттарының коллективинин депшиткени-биле Москва хоорайның Ленинградский соңгулда округундан найсыладың дашчызы, Сталинчы шаңналдың лауреады В. В. Королев РСФСР-ниң Дээди Совединиң депутадынга соңгуткан.

Чурукта: В. В. Королев Ново-Песчаная кудумчузунда бажың тудуунда.

Чуруу Н. Киреевтин.

СЭТА-ның пресслишези.

Эвилелдешкен республикаларның Дээди Советтеринге соңгулдалар талазы-биле Төп соңгулда комиссияларының дыңнадыглары

1951 чылдың февраль 18-те Азербайджан ССР-ниң Дээди Совединге соңгулдаларның түңнелдериниң дугайында

БАКУ, (СЭТА). Азербайджан ССР-ниң Дээди Совединге соңгулдаларның түңнелиниң дугайында участоктарнын соңгулда комиссияларының протоколдарынга үндезилеп турган долу медээлер соңгулдаларның бүгү округ комиссияларындан Төп соңгулда комиссиязынга кирген.

Бүгү-ле 310 соңгулда округтарынга бүрүткетирген 1.725.600 соңгукчулардан 1.725.465 соңгукчулар, азы соңгукчуларның 99,99 хуузу соңгулдага киришкен.

Бүгү соңгулда округтарынга коммунистиң болгаш партия кежигүнү эвестиң блогунуң кандидаттары дээш 1.724.854 соңгукчулар бадылаан. ол болза, бадылаашкынга киришкен соңгукчуларның ниити санының 99,76 хуузу болур. Депутаттарның кандидаттарынга удур бадылааны 603 кижи азы бадылаашкынга киришкен соңгукчуларның ниити санының 0,03 хуузу болур. «Азербайджан ССР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар дугайында дүрүмнүң» 79 дугаар үүлүн барымдалааш 8 бюллетеньнерни күш чок деп санаан.

«Азербайджан ССР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар дугайында дүрүмнүң» 38 дугаар үүлүн барымдалааш, Төп соңгулда комиссиязы соңгулда округу бүрүзүнүң аайы-биле материалдарны таныжып көргештиң бүгү соңгулда округтарының талазы-биле Азербайджан ССР-ниң Дээди Совединге соңгутурган депутаттарны бүрүткээн.

Соңгутурган бүгү депутаттар болза, коммунистиң болгаш партия кежигүнү эвестиң блогунуң кандидаттары болуп турар.

Азербайджан ССР-ниң Дээди Совединиң депутаттарынга:

И. В. Сталинны — Ильичевский соңгулда округундан;

В. М. Молотовту — Ленинградский соңгулда округундан;

Г. М. Маленковту — Орджоникидзенефтинский соңгулда округундан;

Л. П. Бериянны — Берия аттыг соңгулда округундан;

А. И. Микоянны — Шмидтовский соңгулда округундан;

М. Д. Багировту — нефтеперегонский соңгулда округдан чаңгыс-аай эп-сеткил-биле соңгаан.

Азербайджан ССР-ниң Дээди Совединге соңгутурган депутаттарның долу даңзызын республика солунунга парлаар.

Узбекская ССР. 1 дугаар Самарканд МТС-тиң эң эки трактористизи Фатыма Аслиева ажылчы чоннар депутаттарының Самарканд область Совединиң депутады.

Ол Узбек ССР-ниң Дээди Совединиң соңгулдаларынга алдар кылдыр стахановчу ээлчегге туруп, тракторлар септээриниң нормазын 270 хуу чедир күүсеткен.

Чурукта: Ф. Аслиеваның ажылдаа турары.

Чуруу А. Кузьменконуу.

СЭТА-ның пресслишези.

Цимлянскиниң гидроэлектростанциязының тудуунда

ЦИМЛЯНСКАЯ. (Ростов область). Кончуг соок турган. Волга-Доннуң каналының тургузукчулары бетон салыышкынын минутада-даа соксатпаанар.

Ам плотинаның дөзү быжыглатына берген. Бо ажыл болза, механизмнериң дузазы-биле күүсетинер.

Бус масказының машинистизи эш Харченконуң бригадазы Сталинградтың гидроэлектростанциязының тургузукчуларынга каналга ажыл доозулган сөөлүнде боттарының ажылдап турганы, черже чүве тырыыр машиназын кончуг эки техниктиг байдалга шилчидип бээрин хүлээнген. Механизаторлар машиналарын сагыш-човангыры-биле ажаап турарлар.

Суг күжү-биле хөделир электро станцияның фундаментизи чедиишкиниг тургустунуп турар. Бо ажылдың чартыы кылдынган. Бетоннарның хүлээп алыышкынының белеткели эгелээн.

(СЭТА).

1951 чылдың февраль 18-те Литва ССР-ниң Дээди Совединге соңгулдаларның түңнелдериниң дугайында

ВИЛЬНЮС, (СЭТА). Литва ССР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар талазы-биле Төп соңгулда комиссиязы республиканың Дээди Совединге соңгулдаларның түңнелиниң дугайында долу медээни соңгулданың бүгү округ комиссияларындан алган.

Бүгү 205 соңгулда округтарының талазы-биле соңгукчуларның ниити саны 1.601.680 кижи болуп турган, оларның иштинден соңгулдага киришкеннер 1.600.895 кижи азы бүрүткетинген соңгукчуларның ниити санының 99,95 хуузу.

Бүгү соңгулда округтарынга коммунистиң болгаш партия кежигүнү эвестиң блогунуң кандидаттары дээш 1.599.217 соңгукчулар бадылаан, ол болза, бадылаашкынга киришкен соңгукчуларның ниити санының 99,90 хуузу болур. «Литва ССР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар дугайында дүрүмнүң» 78 дугаар үүлүн барымдалааш, 61 бюллетеньнерни күш чок деп санаан. Депутаттарның кандидаттарынга удур бадылааны 1.717 кижи, ол болза, бадылаашкынга киришкен соңгукчуларның ниити санының 0,09 хуузу болуп турар.

Округтарның соңгулда комиссияларының медээзи-биле алырга, Литва ССР-ниң Дээди Совединиң депутаттарының соңгулдалары бүгү соңгулда округтарынга болуп эрткилээн.

Соңгутурган бүгү депутаттар болза, коммунистиң болгаш партия кежигүнү эвестиң блогунуң кандидаттары болуп турар.

Литва ССР-ниң Дээди Совединиң депутаттарынга чаңгыс-аай эп-сеткил-биле соңгутканнар болза:

Вильнюс хоорайның Сталинский соңгулда округундан — совет улустуң улуг баштынчызы эш **И. В. Сталин.**

Каунас хоорайның Сталинский соңгулда округундан эш **В. М. Молотов.**

Клайпед хоорайның Ленинский соңгулда округундан эш **Г. М. Маленков.**

Литва ССР-ниң Дээди Совединге соңгутурган депутаттарның долу даңзызын тус черниң парлалгазынга парлаар.

Закарпатьениң колхозтарында хову ажылдары эгелээн

УЖГОРОД. Области агаар чылыг апарган. Шынаада турар округтарның колхозтары хову ажылдарын болгаш тараа культураларының тарылгазын эгелээннер. Береговский округтуң Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң кежигүннери кышкы культураларны тарыырынга 150 гектар аңгысты илииртээннер.

Хову бригадалары шупту хызыл-гастың, арбайның болгаш тарымал тооруктуң тарылгазын эгелээннер. Виноград сыптарын чемгерип, чемишчидерин организастаан.

Ленин аттыг, Хрущёв аттыг, база Будённый аттыг колхозтар илииртээшкинни, кышкы культураларның чемгерилгезин, шыкты дуглаарын, аралаш чер аңдарарын, картофельдиң эрте олуртулгазын, база массалыы-биле илииртээшкиннерни эгелээн.

(СЭТА).

Интернаттарга чоруткан көрүлдениң түңнелдери

«Область школаларының интернаттарынга көрүлде чорудар дугайында». ВЛКСМ обкомунуң үндүрген доктаалын барымдаалап, ВЛКСМ-ниң Чаа-Хөл райкому район школаларының интернаттарынга тускай комиссия дамчыштыр көрүлде чоруткан.

Район школаларының интернаттарында кижизидилге ажылы эрткен чылда турганынга бодаарга, бо чылын элээн таарымчалыг кылдыр тургустунганын комиссия демдеглээн. Школаларда 1465 өөреникчилериниң 542-зин күрүнеин бүрүн хандырылгазында алган. Интернаттарда чүрттап турар өөреникчилериниң ортузунда культура-массалыг, политика-кижизидилгелиг ажылдар эки чоруп турар., ылаңгыя Кара-Тал чеди чыл школазының болгаш Кызыл-Даг,Шаңчы эге школаларының интернаттарында хөй-ниитиге ажыктыг күш-ажылдың кижизидилгези, аңаа социалистиг хамаарылга, комсомол, пионер организацияларының кижизидилге ажылы, национал чоргаарланыышкынның, совет патриотизмниң кижизидилгези, кижизидилге ажылының үндезини интернационализмниң херээ болгаш өскелер-даа, ол интернаттарда планныг ёзу-биле таарыштыр организастатынган.

Үстүнде чугула сорулгаларны шиитпирлээр талазы-биле өөреникчилериниң ортузунга башкыларның талазындан доктаамал ёзу-биле чорудуп келген янзы-бүрү темаларлыг лекция, беседалар онза ужур-дузалыг болган. Школа, интернаттарга «Өөрникчилериниң сагылга-чурум дүрүмү» болгаш хүн чыскаалы хажык чок боттанып келген.

Район школаларының интернаттарында культура, арыг-шеверниң ниити байдалын комиссия чүгээр эки деп көрген. Интернат бүрүзүнде өөреникчилер неделя санында чунар-бажыңга кирип, оларның иштики хеп солуушкуну үргүлчү чоруп келгени хыналдадан илерээн. Интернаттарның иштики арыг-шевер, культурлуг байдалын экижидип тургузар чорукка оларда тургускулаан болгаш кижизидикчилериниң шуут удуртулгазыбиле ажылдап турар дааранылга бөлгүмнери дыка улуг ужур-дузалыг болган. Ооң бир тодаргай чижээ кылдыр Шаңчы школазын (школа эргелекчизи эш М. Ымый-оол, интернат кижизидикчизи эш Р. Тутатчикова) ап болур. Интернатта дааранылга бөлгүмүнүң киржиччилери сыртык хаптарын, соңга көжегелерин, ак чоорганнарны болгаш өскелерни даа боттары даарап, интернадын культурлуг байдалче шилчиткен.

Ындыг болза-даа, район школаларының интернаттарында кижизидилге ажылы бир дески эки-дир деп чугаалап болбазын комиссия демдеглеп эрткен. Чүл дизе, чамдык Даг-Аразы, Ак-Дуруг чижектиг школаларның интернаттары кышка удур чылыглатынмаанының, одаар ыяшты четчири-биле белеткеп албаанының ужурундан соок болгаш арыг-шевери элээн четпес болган. Бо талазыбиле ында партия, комсомол эге организациялары, суму Советтери, колхозтар даргалары, ол школаларның эргелекчилери, ол ышкаш интернат эргелекчилери Демир-оол, Байлак болгаш кижизидикчилер Маношкина, Михеева олар харыысалга чок ажылдааннар. Бо интернаттарга өөреникчилериниң ээлчеглиг дежурныйлаашкыны, күш-ажыл кижизидилгези, иштики корум-чурум, культура-массалыг кижизидилге ажылдары кошкак болгаш эреңгей чоруп келген.

Ооң-биле кады, интернаттарда чүрттап турар ургларның аъш-чем ханды-рылгазы элээн четпес болуп келгенин, район организациялары, ылаңгыя райпо баштаар чери (эштер Комбуй, Стасенко), районнуң улус өөредилге килдези (эш Тары-Сюрюң) ол чугула ажылче кошкак сагыш салып келгенин комиссия шыңгыы айыткан.

База ол ышкаш, үстүнде ажылы четпес деп көрдүнген ийи интернаттарда оруннар, стол, сандайлар болгаш өске-даа херекселдер чедишпейн турар. Орун ,чедишпезиниң ужурундан элээн хөй өөреникчилер хойгажып удуп турары илерээн.

Интернаттарның кижизидилге ажылында илеретинген четпестериң бир кол чылдагааны болза, районунуң талазындан интернат эргелекчилеринге, кижизидикчилеринге башкы эртем чок кижилерни чорудуп турарында деп комиссия көрген.

Мынчангаш район школаларының интернаттарынга кижизидилге ажылын үндезини-биле эде тургузуп, оларның эргелекчилеринге, кижизидикчилеринге башкы эртемаиг шыырак эштерни шилип тургускулаарын, кижизидилге ажылынга комсомол, пионер организацияларының ролюн бедидерин, ВЛКСМ райкомунуң, районунуң тус-тус школа эргелекчилериниң мурнунга комиссия шыңгыызы-биле тургускан.

М. МААДЫР-ООЛ,

ВЛКСМ Чаа-Хөл райкомунуң школа, пионер килдизиниң эргелекчизи.

РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгутурган депутаттарның даңзызы

(Уланчызы. Эгези № 38 дугаар „Шында")

КРАСНОДАР КРАЙ

Акулинина Валентина Семеновна — Кореновский округ.
Бегеретова Зоя Алиевна — Майкопский округ.
Борин Константин Александрович — Кропоткинский округ.
Вараксова Александра Николаевна — Славянский округ.
Гладков Михаил Иванович — Сочинский округ.
Гритасова Марфа Васильевна — Тихорецкий округ.
Зинченко Василий Емельянович — Краснодарский—Сталинский округ.
Лебедев Николай Георгиевич — Красногвардейский округ.
Куршев Александр Николаевич — Лабинский округ.
Левченко Гордей Иванович — Ейский округ.
Лозановская Лидия Дмитриевна — Кущевский округ.
Меньшова Мария Прокофьевна — Курганинский округ.
Николаев Федор Федорович — Новороссийский округ.
Пантиков Петр Петрович — Армавирский кодээ округ.
Первенцев Аркадий Алексеевич — Брюховецкий округ.
Петухов Борис Федорович — Армавирский хоорай округ.
Редькин Николай Ефимович — Краснодарский—Кагановичский округ.
Стратиенко Петр Никитович — Тимашевский округ.
Цюпа Никифор Ильич — Северский округ.
Чугунов Иван Иванович — Белореченский округ.

КРАСНОЯРСК КРАЙ

Брусенцова Марфа Игнатьевна — Больше-Муртинский округ.
Бутузов Сергей Михайлович — Минусинский округ.
Гаськова Варвара Семеновна — Иланский округ.
Горбач Никита Николаевич — Канский округ.
Грекова Надежда Григорьевна — Уярский округ.
Грудцына Зинаида Никитична — Енисейский округ.
Ковалева Акулина Ивановна — Красноярский—Сталинский округ.
Макаров Михаил Иванович — Боготольский округ.
Наумова Ксения Дмитриевна — Черногорский округ.
Семенов Петр Павлович — Курагинский округ.
Третьяков Аркадий Тихонович — Ужурский округ.
Турбин Александр Георгиевич — Абаканский округ.
Фалалеев Николай Георгиевич — Игарский округ.
Черемушкин Матвей Алексеевич — Красноярский—Кагановичский округ.
Шестаков Кирилл Потапович — Ачинский округ.

ПРИМОРСК КРАЙ

Аронов Василий Петрович — Артемовский округ.
Бирюзов Сергей Семенович — Хорольский округ.
Бородкин Николай Мартынович — Владивостокский—Фрунзенский округ.
Ермолаев Николай Дмитриевич — Спасский округ.
Зырянов Павел Иванович — Ворошиловский кодээ округ.
Макарычева Анна Васильевна — Ворошиловский хоорай округ.
Моисеенко Анна Антоновна — Сучанский округ.
Пуцилло Мария Даниловна — Владивостокский—Ленинский округ.
Сидельников Михаил Ефремович — Находкинский округ.
Цесарский Виктор Прохорович — Калининский округ.

СТАВРОПОЛЬ КРАЙ

Гедыгушев Ахмед Умахожевич — Черкесский округ.
Державин Александр Иванович — Буденновский округ.
Дорохов Михаил Акимович — Ставропольский округ.
Кротков Евгений Сергеевич — Георгиевский округ.
Мендрина Анна Федоровна — Ново-Александровский округ.
Перекрестов Андрей Андреевич — Пятигорский округ.
Прощунин Николай Эммануилович — Невинномысский округ.
Реус Устинья Николаевна — Петровский округ.
Самсонова Ирина Николаевна — Благодарненский округ.
Тихонов Николай Семенович — Минераловодский округ.

ХАБАРОВСКИЙ КРАЙ

Антонова Александра Гурьевна — Хабаровский кодээ округ.
Байков Иван Иванович — Комсомольский кодээ округ.
Бахтина Зоя Дмитриевна — Хабаровский—Сталинский округ.
Бенькович Лев Ефремович — Биробиджанский округ.
Вонтович Алексей Михайлович — Комсомольский хоорай округ.
Горнов Николай Александрович — Чукотско-Корякский округ.
Гузенко Мария Афанасьевна — Хабаровский—Кировский округ.
Калинников Трофим Георгиевич — Камчатский округ.
Ромашков Андрей Павлович — Нижне-Амурский округ.
Шаталин Григорий Иванович — Колымский округ.

АМУР ОБЛАСТЬ

Кузьмичева Тамара Федоровна — Куйбышевский округ.
Лелюшенко Дмитрий Данилович — Райчихинский округ.
Попов Федор Васильевич — Свободненский округ.
Фузенко Иван Пантелеевич — Сковородинский округ.
Чупракова Нина Емельяновна — Благовещенский округ.

АРХАНГЕЛЬСК ОБЛАСТЬ

Алабышев Иван Павлович — Плесецкий округ.
Вечтомова Ольга Николаевна — Архангельский хоорай округ.
Другова Клавдия Яковлевна — Котласский округ.
Логинов Савелий Прохорович — Вельский округ.
Лыскова Анна Сергеевна — Няндомский округ.
Фролов Валериан Александрович — Архангельский-Соломбальский округ.
Хатанзейский Петр Мокеевич — Архангельский-Приморский округ.

АСТРАХАНСК ОБЛАСТЬ

Евсеев Василий Петрович — Приморский округ.
Кузьецова Пелагея Семеновна — Владимировский округ.
Мамонов Федор Антонович — Астраханский—Ленинский округ.
Пузанов Николай Иосифович — Астраханский—Сталинский округ.
Руденко Пелагея Трофимовна — Астраханский кодээ округ.

БРЯНСК ОБЛАСТЬ

Анкушин Тихон Матвеевич — Унечский округ.
Ашичков Николай Николаевич — Стародубский округ.
Бондаренко Алексей Дмитриевич — Новозыбковский хоорай округ.
Васильев Николай Михайлович — Комаричский округ.
Дадонов Федор Никитич — Трубчевский округ.
Зернов Михаил Дмитриевич — Жуковский округ.
Казакова Екатерина Михайловна — Карачевский округ.
Конкина Анна Афанасьевна — Почепский округ.
Никольская Евгения Васильевна — Бежицкий округ.
Пушнова Клавдия Ивановна — Новозыбковский кодээ округ.
Семенов Алексей Филиппович — Клинцовский округ.
Тюрин Иван Павлович — Брянский округ.

ВЕЛИКИЕ ЛУКИ ОБЛАСТЬ

Беляев Федор Архипович — Опочецкий округ.
Горшков Андрей Васильевич — Невельский округ.
Решетов Серафим Николаевич — Великолукский округ.
Сергеева Ксения Павловна — Западно-Двинский округ.
Слайковский Захар Филиппович — Торопецкий округ.
Юренкова Зинаида Николаевна — Новосокольнический округ.

ВЛАДИМИР ОБЛАСТЬ

Брант Георгий Ростиславович — Красно-Горбатский округ.
Бузина Пелагея Сергеевна — Муромский округ.
Горшков Аким Васильевич — Гусь-Хрустальный округ.
Карасев Павел Герасимович — Юрьев-Польский округ.
Колесова Анна Васильевна — Вязниковский округ.
Сергеев Сергей Петрович — Александровский округ.
Сухарев Георгий Иванович — Ковровский округ.
Чернов Илья Иванович — Владимирский округ.
Юдина Татьяна Федоровна — Собинский округ.

ВОЛОГДА ОБЛАСТЬ

Беляев Виктор Петрович — Велико-Устюгский округ.
Дерябин Степан Андреевич — Харовский округ.
Жуков Илья Васильевич — Белозерский округ.
Калин Николай Григорьевич — Сокольский округ.
Колпаков Иван Васильевич — Череповецкий округ.
Корыхалова Елизавета Владимировна — Вологодский кодээ округ.
Машьянова Анна Осиповна — Тотемский округ.
Некрасов Клавдий Васильевич — Вологодский хоорай округ.
Платонова Мария Фроловна — Бабаевский округ.
Шевелкина Клавдия Ивановна — Никольский округ.

ВОРОНЕЖ ОБЛАСТЬ

Афанасьев Иван Михайлович — Калачеевский округ.
Баскакова Евдокия Семеновна — Грязинский округ.
Дроздова Ольга Алексеевна — Бутурлиновский округ.
Дуванов Павел Антонович — Воронежский—Кагановичский округ.
Ермолаев Михаил Федорович — Липецкий округ.
Корнеев Василий Никифорович — Россошанский округ.
Лысенко Александр Карпович — Лискинский округ.
Ляшенко Надежда Васильевна — Павловский округ.
Маслов Василий Алексеевич — Грибановский округ.
Носова Елена Ильинична — Аннинский округ.
Пищлина Варвара Григорьевна — Усманский округ.
Покровский Алексей Иванович — Борисоглебский округ.
Савченко Никита Аникеевич — Землянский округ.
Скрябова Ольга Константиновна — Бобровский округ.
Смирнов Николай Иванович — Новохоперский округ.
Суходольский Владимир Николаевич — Алексеевский округ.
Твардовский Александр Трифонович — Нижнедевицкий округ.
Тюнин Сократ Николаевич — Воронежский Центральный округ.
Федоров Александр Григорьевич — Кантемировский округ.
Фурсов Григорий Петрович — Воронежский кодээ округ.
Черных Акулина Михайловна — Панинский округ.
Яшечкин Филипп Васильевич — Давыдовский округ.
Шапошников Алексей Петрович — Острогожский округ.

ГОРЬКИЙ ХООРАЙ

Веденяпин Георгий Александрович — Автозаводский округ.
Виноградов Виктор Владимирович — Свердловский округ.
Керичев Вячеслав Михайлович — Сормовский округ.
Новожилова Мария Михайловна — Ленинский округ.
Проскурин Алексей Дмитриевич — Ждановский округ.
Тузов Михаил Петрович — Сталинский округ.

ГОРЬКИЙ ОБЛАСТЬ

Белова Мария Степановна — Ардатовский округ.
Быстровидова Валентина Павловна — Лысковский округ.
Глебов Федор Иванович — Дальне-Константиновский округ.
Елян Амо Сергеевич — Балахнинский округ.
Игошин Петр Владимирович — Выксунский округ.
Капацинская Антонина Александровна — Бутурлинский округ.
Кащутина Ольга Дмитриевна — Павловский округ.
Леонтьева Екатерина Ивановна — Лукояновский округ.
Олюнин Илья Егорович — Починковский округ.
Ососков Валентин Иванович — Борский округ.
Полякова Анна Николаевна — Сергачский округ.
Саланов Алексей Михайлович — Арзамасский округ.
Северухин Александр Николаевич — Красно-Баковский округ.
Смирнов Анатолий Александрович — Дзержинский округ.
Суслов Алексей Петрович — Кзыл-Октябрьский округ.
Тенятов Виктор Яковлевич — Шахунский округ.
Троскина Татьяна Павловна — Спасский округ.
Шелепин Александр Николаевич — Богородский округ.

ГРОЗНЫЙ ОБЛАСТЬ

Апряткин Семен Семенович — Грозненский—Орджоникидзевский округ.
Горяйнова Зоя Ивановна—Кизлярский округ.
Михайлов Николай Васильевич — Грозненский—Молотовский округ.
Семенов Степан Кузьмич — Грозненский—Сталинский округ.

ИВАНОВО ОБЛАСТЬ

Алешина Анна Дмитриевна — Юрьевецкий округ.
Барвинский Александр Сергеевич — Вичугский округ.
Звездина Лидия Петровна — Ивановский—Сталинский округ.
Казнов Федор Васильевич — Тейковский округ.
Лыкова Лидия Павловна — Шуйский округ.
Мальцев Анатолий Иванович — Ивановский кодээ округ.
Муравьева Нонна Александровна — Кинешемский округ.
Пегов Николай Михайлович — Палехский округ.
Смирнов Борис Филиппович — Ивановский—Ленинский округ.
Цветкова Вера Семеновна — Фурмановский округ.

ИРКУТСК ОБЛАСТЬ

Кобелев Борис Николаевич — Иркутский-Северный округ.
Кондрашов Георгий Николаевич — Черемховский округ.
Константинов Илья Николаевич — Зиминский округ.
Ломоносов Сергей Иванович — Иркутский—Сталинский округ.
Никонова Клавдия Федоровна — Нижнеудинский округ.
Панфилова Раиса Леонидовна — Иркутский—Кировский округ.
Плотникова Валентина Петровна — Тулунский округ.
Сухов Алексей Николаевич — Киренский округ.
Трусков Александр Федорович — Усольский округ.

КАЛИНИНГРАД ОБЛАСТЬ

Александрова Анна Васильевна — Черняховский округ.
Андреев Владимир Александрович — Балтийский округ.
Дюков Виктор Владимирович — Калининградский хоорай округ.
Седова Ольга Георгиевна — Калининградский кодээ округ.
Тульнов Петр Львович — Советский округ.

КАЛИНИН ОБЛАСТЬ

Андреева Мария Ильинична — Кимрский округ.
Бочвар Андрей Анатольевич — Кировский округ.
Васильченко Лариса Петровна — Лихославльский округ.
Гагурин Иван Федорович — Краснохолмский округ.
Гусев Матвей Степанович — Бежецкий округ.
Зайцева Анна Николаевна — Калининский хоорай округ.
Зимин Иван Николаевич — Ржевский округ.
Круглов Виталий Михайлович — Калининский-Заволжский округ.
Ламакин Сергей Кузьмич — Кашинский округ.
Лобанов Иван Петрович — Калининский кодээ округ.
Матвеев Алексей Николаевич — Вышневолоцкий округ.
Смоленская Прасковья Ивановна — Осташковский округ.
Степанова Зинаида Ивановна — Новоторжский округ.
Фадеев Александр Александрович — Бологовский округ.
Щепляков Алексей Тихонович — Зубцовский округ.

КАЛУГА ОБЛАСТЬ

Богданов Василий Дмитриевич — Сухиничский округ.
Ганин Григорий Андреевич — Козельский округ.
Громакова Клавдия Федоровна — Малоярославецкий округ.
Луканин Дмитрий Ефимович — Мещовский округ.
Некрасов Алексей Матвеевич — Дзержинский округ.
Разливанова Вера Евстафьевна — Кировский округ.
Хубаев Геннадий Александрович — Калужский округ.

КЕМЕРОВО ОБЛАСТЬ

Алексеев Василий Ильич — Осинниковский округ.
Бессонов Михаил Михайлович — Ленинск-Кузнецкий округ.
Голубинцева Тамара Петровна — Орджоникидзевский округ.
Гусев Михаил Ильич — Киселевский округ.
Илясов Николай Федорович — Топкинский округ.
Косиьская Мария Ивановна — Тяжинский округ.
Кушаков Афанасий Ефремович — Кузнецкий округ.
Морозов Алексей Иванович — Прокопьевский-Центральный округ.
Мурзина Олимпиада Николаевна — Мариинский округ.
Петрова Анна Македоновна — Беловский округ.
Саратовских Владимир Афанасьевич — Сталинский округ.
Скорик Екатерина Антоновна — Кемеровский-Центральный округ.
Фоминых Иван Максимович — Прокопьевский-Рудничный округ.
Шаповалов Владимир Семенович — Анжеро-Судженский округ.
Шунько Михаил Никифорович — Кемеровский-Рудничный округ.

КИРОВ ОБЛАСТЬ

Васильев Иван Васильевич — Яранский округ.
Жуйкова Антонина Федоровна — Слободской округ.
Кострикова Елизавета Мироновна — Уржумский округ.
Кропачев Григорий Георгиевич — Советский округ.
Кряжев Василий Ильич — Унинский округ.
Кудрявцев Александр Васильевич — Малмыжский округ.
Мартынова Нина Димитриевна — Мурашинский округ.
Мошкина Александра Ивановна — Котельничский округ.
Прозоров Петр Алексеевич — Зуевский округ.
Решетников Петр Тимофеевич — Кировский—Сталинский округ.
Светлаков Николай Иванович — Кировский-Молотовский округ.
Сокерин Алексей Георгиевич — Шабалинский округ.
Сысоев Федор Тимофеевич — Санчурский округ.
Чадаев Яков Ермолаевич — Омутнинский округ.
Щихалеева Мария Петровна — Молотовский округ.

КОСТРОМА ОБЛАСТЬ

Ершов Валентин Николаевич — Мантуровский округ.
Киселева Клавдия Спиридоновна — Буйский округ.
Кострова Александра Николаевна — Костромской хоорай округ.
Красильников Кузьма Анисимович — Шарьинский округ.
Крутелева Мария Степановна — Судиславский округ.
Малинина Парасковья Андреевна — Костромской кодээ округ.
Томский Николай Васильевич — Галичский округ.

КРЫМ ОБЛАСТЬ

Денисова Нина Петровна — Феодосийский округ.
Лялин Павел Николаевич — Евпаторийский округ.
Петрухин Александр Трофимович — Керченский округ.
Полянский Дмитрий Степанович — Джанкойский округ.
Троценко Стефания Яковлевна — Ялтинский округ.
Яранцева Анфиса Яковлевна — Симферопольский округ.

(Уланчылыг)

ПАРТИЯ АМЫДЫРАЛЫ

Четпестерни узуткаар

Тес-Хем районнуң партия конференциязы районнуң партия организацияларының ажылында бар турар чедишкиннерни демдеглээш, улуг четпестерни илередип, ол четпестерни дүрген эдип чазаар арганы айыткан практиктиг хемчеглерже кол кичээнгейни салган. Илеткелчи болгаш санал берген делегаттар отчёттуг үениң дургузунда районнуң партия организациязының ажылында улуг четпестерни илереткен.

ВКП(б) райкому партия эге организацияларының ажылын четпес удуртуп турган. Ооң түңнелинде партияның эллээн хөй эге организациялары организас болгаш кижизидилге талазы-биле сула ажылдап келген. Партия райкому болгаш эге организациялар мурнакчы кижилерни партияның хүрээлеңинге шилип киирип алыр талазы-биле ажылдарны ыракта четпес чоруткан. Партия эге организацияларының ажылдарычың эки дуржулгаларын нептередип солуштурарын кошкак чорудуп турган.

Комсомолду удуртур талазы-биле улуг четпестер ВКП(б)-ниң Тес-Хем райкомунуң ажылында илерээн. Ооң уламындан районга комсомолдуң дыка хөй эге организациялары багай ажылдап, эвилелдиң кежигүнү эвес аныяктар-биле олар ам-даа кошкак харылзаалыг болуп турарлар. Ажылчы чоннарның эки тура ниитилелдериниң болгаш хөй ниити организацияларының, ылаңгыя шеригзилге күш-культура ажылынга комсомолдуң киржилгези мырыңай четпес.

Политиктиг кижизидилге ажылы чавыс шынарлыг болуп турар. Партияның район комитеди районнуң ажыл-агый адырларын кошкак удуртуп келген. 1950 чылда районнуң колхозтар суурларын чаагайжыдып тургузарының тудугларының планнары күүсетинмээн. Районда мал бажы улуу-биле кудулаан. Партияның район комитеди социалистиг чарыштың бот-хүлээлгелериниң күүселдезин четпес организастаанының улаамындан ол четпестер болган.

ВКП(б) райкомунуң ажылында эң улуг четпестерниң бирээзи болза, колхозтарда партия организацияларынга хүн-бүрүнүң дузаламчызын көргүспейн, колхозтарны организас, ажыл-агый талазы-биле быжыглаарының херээнче кичээнгейни кошкак салганында. Тус-тус колхозтарга дузаламчы көргүзер кылдыр 1950 чылдың эгезинде район төвүнүң албан, организация черлерин быжыглаан турган. Оларның хөй нуруузу боттарының туразы-биле ук ажылды соксаткан. Партияның район комитединиң талазындан бо талазы-биле кандыгдаа организастыг хемчеглерни албаанын конференция буруу шаап көрген. Оондаа ыңай четпестерни илереткен шүгүмчүлелдер хөй болгулаан, эң ылаңгыя райкомнуң бир дугаар секретари эш Чуглурнуң адрезинге чидиг шүгүмчүлелдер болган.

Районнуң партия организацияларындан ажылчы чоннарның коммунистиг кижизидилгезиниң бүгү арга, хевирлерин ажыглап, партия чырыдыышкынының организастыг болгаш идей политиктиг деңнелин бедидерин оперативтиг удуртурун ВКП(б) райкомундан шыңгыы негээн.

Ол ышкаш бүгү санал, шүгүмчүлелдерге үндезилээш, районнуң партия организациязының сорулгаларын айыткан тодаргай шиитпирни конференция үндүрген. Конференция райкомнуң чаа составын болгаш ревизия комиссиязын соңгаан.

* * *

Райкомнуң бир дугаар пленумунга организастыг айтырыгны чугаалашкаш, бюронуң чаа составын соңгаан. Райкомнуң бир дугаар секретаринге эш М. Чуглур, ийи дугаар секретаринге эш Лопсан-Серен олар соңгутурганнар. Пленум райкомнуң килдистер эргелекчилерин бадылаан.

С. СЫГЫРТА.

ВКП(б) райкомнарының килдистер эргелекчилериниң семинары

Областың районнарынга партийжи-организастыг болгаш партийжи-политиктиг ажылдарның деңнелин улам бедидер сорулга-биле ВКП(б) обкому партия райкомнарының база Кызыл хооркомунуң пропаганда болгаш агитация килдистериниң, партия, профэвилел болгаш комсомол организацияларының килдистериниң эргелекчилериниң 10 хонук хуусаалыг катышкан семинарын чыылдырган.

Семинарның киржикчилери баштайгы хүннерде «ВКП(б) — Совет ниитилелдиң башкарыкчы болгаш угландырыкчы күжү», «Күүселденің хыналдазы — организастыг ажылда кол чүүл», «Марксизм-ленинизм дыл эртеминиң дугайында», «Шүгүмчүлел болгаш ботшүгүмчүлел — коммунизм тургузуушкунунуң кол методу», «ВКП(б) тоогузу—марксизм-ленинизмниң боттанылгазы ол» деп темаларга лекцияларны дыңнааннар.

К. ДАСТАЙ-ООЛ.

Райком бюрозунда

Чоокта чаа ВКП(б)-ниң Улуг-Хем райкомунуң бюрозу районнуң кежээки партия школазының дыңнакчыларының кичээлге кээп турарының дугайында хыналда кылган. Партия кежигүнү кижи бодунуң билиин бедидер дээш марксизм-ленинизмниң үндезиннерин шиңгээдип алыры дээш могаг-шылаг чок ажылдаар — деп партия уставында дорт бижитинген хүлээлгени күүсетпейн турар коммунистерниң аттары аңаа илерээн. Эң ылаңгыя ВЛКСМ райкомунуң секретари эш Болдашкын 13, районнуң харылзаа конторазының начальниги эш Сорокин 6, районнуң мал эмнелгезиниң эргелекчизи эш Касаткина 8 кичээлдерге барбааннар. Мындыг чурум чок чоруктар-биле эптежип болбазын райкомнуң бюрозу бүгү эге организациялар секретарьлериндерге негээн.

М. БУГАЛДАЙ.

Партия даалгазын эки күүседип турар

Барыын-Хемчик райкүүском чанында партия эге организациязының хамаарылгазында коммунист эш Суге-Маадыр бодунда онаашкан партия даалгазын эки күүседип турар. Агитатор деп даалганы ол хүлээп алгаш, РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар белеткелиниң үезинде эң эки ажылдаан болгаш ам чоннуң ортузунга агитация массалыг ажылды улам быжыглап турар.

Эш Суге-Маадыр 7 агитаторларны агитация ажылының материалдары-биле база хандырып, оларга дузалап турар. Ылангыя, олар «Шын» солуннуң мурнуку чүүлдерин үргүлчү коллективтиг-биле номчуп, таныжып ап турарлар.

Н. НОРБУ,
партия эге организациязының секретари.

Колхозта коммунистерниң күш-ажылчы көргүзүглери

Каа-Хем районнуң Бүрен-Хемде «Сталинчы орук» колхозта коммунистер ында партия организациязының удуртулгазы-биле күш-ажылга үлегержи чоруун бүгү колхозчуларга көргүзүп турарлар. Ооң-биле кады олар хөй-ниитичи, мобилизакчы ролюн бүзүредип турарлар.

Бүгү коммунистерде партия даалгалары бар болгаш ооң күүселдезин партия эге организациязының секретари эш Дарыма үргүлчү негеп турар. Колхоз бүдүрүлгезиниң кол-кол черлеринде коммунистерниң күжүн таарыштыр хуваган.

Коммунистерден эштер Чамбалдоо 723, Миков 539, Дончай-оол 567, Найдан 494, херээжен эш Хандыы 232, алдан харлыг Лопсан-Чимит 241, алдан бир харлыг Хиигет 231 күш-хүннерни ажылдап алганнар. Оларның бедик бүдүрүкчүлүг эки күш-ажылы колхозтуң экономиказын быжыглаарынга улуг салыышкын болган.

С. КУМААЖЫК.

Тыва Областың профэвилелиниң 2 дугаар конференциязы

Бо чылдың февраль 24-25-те, областың профэвилелдериниң 2 дугаар конференциязы болуп эрткен. Конференцияны Тыва профэвилелдериниң чөвүлелиниң даргазы эш Замуруев ажыткан.

Конференция Тыва профэвилелдериниң чөвүлелиниң ажылының дугайында, Тываның профэвилелдериниң чөвүлелиниң ревизия комиссиязының отчёттары, база Тываның профэвилелдериниң чөвүлелин болгаш ревизия комиссиязын соңгууру — мындыг үш чүүл айтырыгларны чугаалажырын бадылаан.

Конференция Тыва профэвилелдериниң чөвүлелиниң ажылының дугайында эш Замуруевтиң болгаш ревизия комиссиязының ажылының дугайында эш Кольцовтуң илеткелдерин дыңнаан соонда, Тываның профэвилелдериниң чөвүлелиниң ажылының дугайында четпестерни илеретпишаан, ону узуткаарының боттуг оруктарын айтып, 22 кижи санал шүгүмчүлелдер берген.

Февраль 26-да Тыва профэвилелдериниң бир дугаар пленуму болуп эрткен. Аңаа Тыва профэвилелдериниң чөвүлелиниң даргазынга эш Е. А. Воеводинни, профэвилелдериниң чөвүлелиниң харыысалгалыг секретаринге эш С. Н. Голуновту соңгаан.

Конференцияның ажылының дугайында делегеренгей отчётту дараазында парлап үндүрер.

Н. К. Крупская аныяк салгакчыларның кижизидилгезиниң дугайында

Большевик партияның, совет күрүнеиің шылгарангай деятели Н. К Крупскаяның мөчээнинден бээр 1951 чылдың февраль 27-де 12 чыл ою болган. Н. К. Крупскаяның амыдыралчы оруу пролетар революциязының улуг генийи В. И. Ленинниң ажыл, амыдыралы болгаш демисели-биле тудуш холбаалыг.

Н. К. Крупскаяның педагогиктиг чогаадыкчы ажылын большевик партия кезээде улуу-биле деткип, ооң чогаалдарын бедик принциптиг, долу үнелиг зылдыр көрүп келген. Н. К. Крупская педагогика айтырыгларының талазы-биле бодунуң чугааларынга революсчу большевиктиң эң эки шынарларын, совет школаның бурунгаар депшилгезинге шаптык ужураштырып турган чүзүн-баазын эргиниң артыышкыннарын эптеш чок ёзу-биле көөрүн, кижизидилгениң ёзулуг-ла социалистиг принциптери дээш демиселге шиитпирлиг болурун, педагогиканың айтырыг бүрүзүн чаа ниитилелди тудуп турган-ының улуг сорулгалары болгаш большевик партияның политиказы-биле холбаштырып билирин көргүзүп чораан.

1917 чылда, Улус Чырыдыышкын Комиссариадының организастатынган үезинден эгелеп, амыдыралының сөөлгү хүннеринге чедир-ле Н. К. Крупская баштай Комиссариаттың коллегия кежигүнүнге, ооң соонда улус комиссарының оралакчызынга ажылдап, чуртка коммунистиг кижизидилгениң айтырыгларын таарыштыр шиитпирлээринге боттуу-биле киржип, совет школаның болгаш бүгү улус өөредилге системазының ажылының дугайында документилерни чогаадып кылырынга идепкейлиг киришкен. Шылгарангай совет педагог Н. К. Крупскаяның педагогикчи чугаалары аныяк салгакчыларны коммунистиг ёзуга кижизидериниң хөрээн чөп шиитпирлээр талазы-биле совет школага, ооң башкыларынга демдеглеп ханмас улуг дузаны чедирип келген болгаш чедирип-даа турар.

Н. К. Крупская бодунуң ажыл-чорудулгазының эге бажындан тура, школага өөредир назы чедериниң бетинде бүгү-ниитиниң кижизидилгезин боттандырарының эргежок чугулазынче хол кичээнгейни салып келген. Н. К. Крупская, ажылчы чоннарның ажы-төлдеринге халас уруглар садтарын ажыткылаар дугайында 19 вектиң төнчүзүнден бээр-ле айтырыг тургузуп келген педагогтарның бирээзи.

1917 чылдагы, улус өөредилге айтырыгларының талазы-биле бодунуң статьяларынга Н. Крупская уруглар яслилериниң, садтарының болгаш шөлдериниң калбак четкилерин организастаар дугайын негеп турган. Ол негелделер Октябрь революциязы тиилээниниң баштайгы чылындан эгелеп-ле боттандынып эгелээн. Школага өөредир назы чедериниң бетинде кижизидилге ажылының, ажылчын, тараачыннарның, ажы-төлдеринге уруглар яслилерин, садтарын болгаш шөлдерин ажыткылаарының, орус эвес улустарның уругларынга хамаарыштыр, оларны школага өөредир назы чедериниң бетинде бүгү-ниитиниң кижизидилгезин организастаар болгаш уруглар садтарының өг-бүле-биле тудуш харылзаалыг болурунуң дугайын чугаалажыр-биле чыылган, улус чырыдыышкын ажылдакчыларының Бүгү-россия съезддиниң ажылынга К. К. Крупская онза идепкейлиг киришкен. Н. Крупская, школа назы четпээн уруглар-биле чорудар кижизидилге ажылының ужур-утказының болгаш ооң методиказының талазы-биле ол съездиге дыка хөй өртектиг санал, айтыышкыннарны берген. Ооң берген бүгү айтыышкын, саналдары кижизидилге ажылының ол хевириниң коммунистиг характерлиин чидии-биле илергейлеп, бичии уругларның психологиялыг онзагай байдалдарын тергиин эки билирин көргүзүп турар.

1918 чылда бижитинген «Социалистиг школа дугайында айтырыгга хамаарыштыр» деп статьязында коммунистиг кижизидилгениң сорулгаларының дугайын чугаалавышаан, Н. К. Крупскаяның чугаалааны болза, «хандыгдаа ажылдың, — угаан-даа, күш-даа ажылының талазы-биле теорияга болгаш практикага ыяк кылдыр белеткетинген, ниитилелге магалыг-чаагай болгаш өөрүшкүлүг амыдыралды билдилиг, угаангыры-биле тургузуп шыдаар, диалектика-материалистиг мировоззрениени шиңгээдип шыдаар дески хөгжүлделиг кижилерни кижизидип белеткээри эргежок чугула»—дээн. 1938 чылда, кажан үстүнде бижээнинден соңгаар 20 чыл эрткенде, бижээн статьяларының бирээзинге ооң чугаалааны болза, «ындыг кижилер, коммунизм дээш чүткүлдүг демиселчилер бисте ам каш-каш миллион четкен, моон соңгаар оон-даа хөй болур, чүге дизе, Сталинчы Конституция оларның хөгжүлдезинге бүгү байдалдарны тургузуп турар чүве болганда»—дээн. Н. К. Крупскаяның онза кичээнгейи коллективизмге кижизидеринче угланып турган. Совет школаның өөреникчиге берзе чогуур чаңчылдарының иштинде хол чаңчыл болза, хөй-ниитичи коллективистке кижизидери болур»—деп Н. К. Крупская чугаалаан. Өөреникчилериң тус-тузунга хамаарышкан чоокшулаашкыныны болгаш олэрның хуузунда кижизидилгезин коллектизизмге удурланышкак кылдыр көрүп болбас, деп Н. К. Крупская чөптүү-биле айткан. Башкы-даа, кижизидикчи-даа өөреникчи бүрүзүнүң салым-чаяанныын, чүү чүвеге соңуургалдынын эвизи-биле шинчилеп өөренмишаан, оларны ниити ажылга таарымчалыы-биле ажыглаан турарын ол негеп турган. Социалистиг гуманизмниң кижизидилгезинче Н. К. Крупская база-ла хөй кичээнгейни салып чораан. Уругларга ооң ынакшылдыг бүгү байдалы гуманизм-биле сиңниктинген болгаш «Пионерлерге чагаа» деп номчугажы ооң-биле долдунган.

Совет улустуң шынчы уруу, кайгамчык совет патриот Н. К. Крупская уругларны социалистиг Төрээн чуртунга, улуг большевик партияга болгаш совет улустуң генийлиг баштыңчызы эш Сталинга кызыгаар чогу-биле ынакшыырынга кижизидери — школаларның, пионер, комсомол организацияларының чугула сорулгазы ол деп көрген. Школалар болгаш башкыларның ажылының дугайында ооң бүгү чугаалары амыдыралчы совет патриотизмниң кижизидилгезиниң идеялары-биле сиңниктинген. Бодунга чаяатынган идеязын ол «Пионерлерге чагаазын» дамчыштыр большевикчи изиг чүткүл-биле аныяк пионерлериң медерелинге чедирген.

«Уругларга херектиг каңналыышкынны бээринче, ажыктыг кижилер болур кылдыр оларга характерни болгаш күзел-сорукту бар болдурарынче, оларның аразындан хөй-ниитичи, коллективистерни тып үндүреринче улуг кичээнгейни угландыр тургузуп, олардан хөй талалыг хөгжүлдениң үнүп келирин-че сагыш салыңар»—деп, 1937 чылда Н. К. Крупская бижээн. Чаа, социалистиг школаны тургузарынга уругларның коммунистиг организациязы улуг рольду ойнаар дээрзинче Н. К. Крупская улуу-биле сагыш салып келген. «Чаа школаны организастаар талазы-биле апыяк пионерлер башкының чоок дузалакчылары, ол школага кижизидилгениң организакчылары болган турар ужурлуг»—деп Надежда Константиновна бижээн.

Билиг дээш демисел—пионер организациязының хамыктың чугула сорулгазы. «Организацияда бактаап турар чүве болганда, билиг дээш демиселге пионерлер улуг рольду ойнаан турар ужурлуг. Билигни шиңгээдип алыр талазы-биле олар энтузиазм-биле сорук кииртинген турар ужурлуг болгаш олар боттары дужунда дугланып албайн, харын ол херекче бүгү уругларны хаара тыртарын оралдажып, өөредилге дээш бүгү уруглар шимчээшкининиң баштыңы болган турары чугула»—деп, Надежда Константиновна бижээн. Н. К. Крупская бодунуң элээн чамдык чугааларын болгаш статьяларын аныяктарның коммунистиг кижизидилгезинге комсомолдуң кол сорулгаларын тодаргайлаарынче холбаштырган.

Чаа кижини—коммунистиг ниитилелдиң тургузукчузун кижизидип өөредиринче Н. К. Крупская совет башкыларны сорук киириишкиннии-биле кыйгырып турган. Чаа делегейниң кижизи кандыг болур ужурлугул, ындыг мөзүшынарны коммунист бодунга шиңгээдип катыштырган турар ужурлуг. Аныяк салгакчыларны коммунизмниң хөрээнге кижизидеринче, күш-ажылды болгаш амыдыралдың бүгү болуушкуннарын коммунистиг ёзу-биле көөр дугайын оларга бар болдурарынче Н. К. Крупская башкыларны болгаш комсомолду соксаал чок кыйгырып чораан. Школа ол бүгү сорулгаларны шиитпирлевишаан, амыдыралга коммунистер болуп шилитинип үнзе чогуур кижилерни белеткеп шыдаар. Социалистиг школа болза, идепкейлиг, чогаадыкчы хуу мөзү-шынарны бодунда шиңгээдип шыдаан, өртемчей кырында эң улуг болгаш чаагай херек—коммунизмниң хөрээн медерелдии-биле билген турар чаа кижини белеткеп үндүрер.

«Школа болза, уругларга идея талазы-биле саңлдарлыг болуп, коммунистиг мировоззрениениң үндезиннерин оларга берип шыдаан, коммунизмни оларга чоок болгаш билдингир кылган турар ужурлуг. Школа уругларны билиглер-биле чепсеглээр хүлээлгелиг. Чурттап турарывыс эпоха—эртем, техниканың бедик хөгжүлдезиниң эпохазы болур. Ынчангаш өзүп олурар чаш салгакчылар билиг-биле чепсегленир херек—ол чокка чаа амыдыралдың ээзи болуп шыдавас. Билиг дээрге—күш-түр. Аныяктар билиг-биле күштүг болур ужурлуг» — деп Крупская бижээн.—Билиглер амыдыралга, тулчуушкунга винтовка ышкаш, ол хире чугула херектиг»—деп өткүт чугаа Надежда Константиновнаныы.

Социалистиг чаа школа дээш, моғаг чок демиселчи, хайгамчык большевикчи педагог Надежда Константиновна Крупскаяның үлегер-дүрзүзү совет башкыларның чүректеринде чурттап турар болгаш моон соңгаар-даа мөңгези-биле чурттаар.

В. ЛАДАНОВА.

Механизаторларны белеткээрин күштелдирер

Көдээ ажыл-агыйга механизация деннели мурнукузундан каш катап өскен. Бир тракторга ажыл бүдүрериниң хемчээли улгаткан. МТС-тер чүгле чер ажыл-агыйынга механизацияны хандырар эвес, харын мал ажылында хөй күш кирер ажылдарны механизастаарынга улуг дузаны чедирер ужурлуг.

Машина-трактор станцияларының трактор парктары өскени-биле чергелештир техниканы бүгү тала-биле шиңгээдип алган эки билиглиг болгаш ону бүрүн ажыглап шыдаар мергежилдиг хаадырларны белеткээри негетинип турар. Бистиң областың көдээ ажыл-агыйын оон ыңай көдүрериниң хөрээнге машиналарны чөп ажыглаары — колхозчу ховулардан бедик дүжүттү чедип алырының кол чепсээ болур.

Бо чылын трактористерниң, комбайнёрлериң, трактор бригадаларының бригадирлериниң болгаш өске-даа механизаторжуларның билиг бедидилгезиниң белеткээр планы эрткен чылдың ийи катап улгадыр. Бүгү МТС-терге чаа трактористери белеткээри-биле трактористер курзунга 330 кижини, трактор бригадаларының бригадирлеринге 35 кижини өөредири негетинип турар. Ынчангаш, курстарның, ажылын үндезини-биле экижидери улуу-биле негетинип турар.

Эрткен чылын механизаторжу каадырларны белеткээриниң ниити планы күүсетинмээн. Ооң кол чылдагааны болза, МТС-териң удуртукчулары каадыр белеткээринге кичээнгейни кошкак салганында болур.

Кызыл-Мажалык болгаш Тес-Хем МТС-тери механизаторжуларның курстерын озалдап эгелээн болгаш курсантыларның чыылдазы четче эвес турда өөредилге эгелээн. Чамдык МТС-тер өөредилгени организас чок эгелээн. Ол ышкаш дыка хөй колхозтарның даргалары курсантыларны четчелеп чыырынга кичээнгей салбайн, анаа-ла мергежил чок, кажан-даа машиналарга ажылдавайн чораан кижилерни чорудуп турган. Кызыл-Мажалык МТС курска тускай өөренир бажыңны болгаш чурттаар оран-саваны хандырбааны-биле өөредилге шынары багай эртип турар.

Трактористерни өөредириниң ниити планы күүсетинип, амгы үеде 350 кижи өөренип турар-даа болза, өөредилге бир ай хире озалдап эгелээнин айтыры чугула. Чаа-Хөл, Бай-Хаак МТС-тер болгаш Балгазында машина-мал ажылының станциязы онза чыъдып каап турар. Курсантыларны чыып четчелээр талазы-биле чамдык районнарның көдээ ажыл-агый хилдистери боттуг дузаны чедирбейн турары-биле курстар озалдап, өөредилгези чавыс деңнелге эртип турар.

Области чамдык МТС-тер механизаторжу каадырларны белеткээринге организастыг ажылды багай эвес чоруткан. Чадаана МТС-те 20 трактористериң орнунга 37 кижи өөренип турар. Оларны өөредилге херексели-биле болгаш эки билиглиг башкылар-биле хандырбышаан, курсантыларга лекция, беседаны үргүлчү номчуп берип турар. МТС-тиң директорунуң политик талазы-биле оралакчызы эш Навознов хаадырлар белеткээринге улуг сагыш салыышкынын салганы-биле курстуң организастыг ажылы эки чоруп турар. Ол ышкаш Шагаан-Арыг МТС-зи курстарның ажылын багай эвес организастап, планындан ажыр 7 кижини өөредип турар.

Бай-Тайга МТС-тиң механизаторжулар курзунуң эргелекчизи механик эш Делег-оол курстуң ажылынга боттуг удуртулганы бербейн турар. Ооң чылдагааны-биле МТС-те механизаторжуларның өөредилгези чавыс деңнелде эртип турар.

Чаа-Хөл, Танды, Бай-Тайга районнарның колхозтары боттарының чоруткан механизаторжуларын аъш-чем-биле чогуур өйүнде хандырбастың хараазы-биле сөөлгү үеде чанатаар чоруктар бар бооп турар.

МТС-терде механизаторжу каадырларның билиин бедидериниң талазы-биле бо чылын 276 механизаторжу каадырларны өөредир турбужа, чүгле 178 кижи өөренип турар. Бо талазы-биле Бай-Тайга, Чаа-Хөл, Бай-Хаак, Кызыл МТС-тери, Балгазында машина-мал ажылының станциязы онза чыъдып каап турар.

Советтиң бирги чергениң техниказының бүдүрүкчүлүүн бедидери — техниканы бүгү тала-биле эки билир, ону мергежип өөренген каадырлар-биле хандырарындан болур деп чүвени чамдык МТС-териң удуртукчулары утуп турар. Ол ышкаш тракторист кижи бүрүзү черни аңдарарының агротехниктиг бөдүүн аргаларын өөренип албайн, бедик дүжүт дээш демиселди бүрүн комплекси ёзугаар чорудары берге болур.

Районнарның көдээ ажыл-агый килдистери, ооң тускай эртемниглери болгаш МТС-териң удуртукчулары механизаторжу каадырларны белеткээринде улуг четпестерни чооку үениң иштинде узуткаарынче хол кичээнгейни салып, техниканы бүрүн билир механизаторжуларны белеткээри эң чугула.

ВКП(б) райкомнары болгаш райкүүскомнар механизаторжуларның өөредилгезинде четпестерни узуткаарынга практиктиг дузаламчыны чедирип, курстарның ажылын контрольдап, оларның ортузунга политик-массалыг ажылдарны күштелдирери негетинип турар.

А. ЧУДИНОВ.

„Большевик" колхозта тарылга белеткели

Барыын-Хемчик районда «Большевик» колхоз часкы тарылгага багай эвес белеткенип турар. Баш удур эки белеткел — бедик дүжүттү шиитпирлээр деп чүвени колхозчулар билип турар. Амгы үеде 82 тонна үрезинни бүрүлү-биле белеткеп алганнар. Ол үрезинни арыглаары-биле 5 кижини үзүп тургускан.

Тарылганың чепсек-херекселин доозар дээш ийи дарганнарны үргүлчү ажылдаары-биле тургускан. Олар андазыннарның 50 хуузун, илиирлериң 45 хуузун септеп дооскан.

Колхозта хову ажылының үш бригадазын тургускан, олар бот-боттарының аразында социалистиг чарышты салып алган ажылдап турар. Эш Очур-оолдуң бригадирлээн бригадазы кышкы агротехниктиг хемчеглерни эки чорудуп, тарылга шөлүнге хар мөөңнеп тударынга, өдек төгеринге идепкейлиг киржип турар.

Н. МААДЫР-ООЛ.

Септелгени соңгаарладып турар

Сүт-Хөл районда «Сталинчы орук» колхоз организастатынгандан бээр элээн үр үе эрткен. Часкы тарылга белеткелин чогуур өйүнде белеткенириниң талазы-биле элээн дуржулгалыг колхозтуң бирээзи болур ужурлуг турбуна, ол колхозтуң баштаар чериниң четпес ажылдааны-биле ол белеткел дыка четпес болуп турар.

Көдээ ажыл-агыйның чепсек-херекселдериниң септелгези колдуунда эгелевээн. 44 андазыннарның 17-зи, 32 илиирлериң чаңгызы септетинген, 13 тергениң болгаш аъттың үүрмек-херекселдериниң септелгези шуут эгелевээн. Септелгениң темпизиниң мындыг оожум чоруп турарының кол-ла чылдагааны дарганнарын баш удур эки организаставаанындан болуп турар. Септелге кылыр янзы-бүрү херекселдери чок болганының хараазы-биле колхозтуң дарганнары анаа-ла олуруп турарлар. Дарганнарга ажылдаарының таарымчалыг байдалын тургуспаан.

Бедик дүжүттүң үндезини эки шынарлыг үрезинни белеткээри болур. Колхозта үрезин уруушкуну ам-даа четче урдунмаан. 10 тонна үрезин четпейн турар. Бар үрезинден арыглааны чүгле 15 тонна болуп турар.

Часкы тарылга белеткелинге аксылчын аъттарны белеткээри ыракта четпейн турар. 80 ажыг аъттардан 20 аъттарның күжү, арган азыралда турар. Аъттарны эки шынарлыг чемнер-биле азыраарынче кичээнгей салыры чугула. Колхозтуң баштаар чери часкы тарылга белеткелинге кичээнгейни салып, дарганнарны херекселдер-биле хандырарын болгаш үрезиннерни арыглаарын күштелдирер херек.

Г. КОМБУ.

„Шынның" материалдарының изи-биле

„Четпестерни шиитпирлиг чайладыр

Сөөлгү үеде Бай-Тайга райпозунуң ажыл-чорудулгазының байдалында элээн четпестер бар, ооң кол чылдагааны болза, райпонуң-даа, ооң майгыннарының-даа ажылдакчылары ажылды эжижидер талазы-биле ёзулуг сагыш салбайн, кызымак эвес ажылдап турар дугайында № 21 «Шын» солунда «Четпестерни чайладыр дээш шиитпирлиг болур» деп эгелиг үүл парлатынып үнген.

Областың хереглекчилер ниитилелдериниң эвилелиниң баштаар чери ол дугайында үүлдү хынап көөрге, ук корреспонденция чүвениң шынынга дүүшкен болган. Ол райпону хынап чораан тускай бригаданың хыналда материалдарын облпотребсоюзтуң баштаар чериниң хуралынга чугаалашкан болгаш Бай-Тайга райпозунуң ажылын экижидеринче угландырган практиктиг хемчеглерни боттандырып чоруткан.

Райпонуң учёт болгаш отчёт ажылын экижидеринге, база өрелерлиг, самчыгдалдарлыг кижилерни хынаарын дүргедедиринге угландыр мергежилдиг 5 бухгалтерлерни облпотребсоюзтуң баштаар чери чоруткан. Элээн хөй ассортимент бараанларны ол райпоже октаан. Онза харыысалга чок ажылдап турган райпонуң Тээли суурда столоваязының эргеленчизи Очурну ажылындан дүжүрген.

Гейне—политиктиг шүлүкчү

(УЛУГ НЕМЕЦ ШҮЛҮКЧҮНҮҢ ӨЛГЕНИНДЕН БЭЭР 95 ЧЫЛ ОЮНГА)

Генрих Гейне байлак салым-чаяаныг кижи. Марксты-биле алырга Гейне болза, «амгы Европаның эң угаанныг кижилериниң бирээзи». Гейне хосталга дээш могаг-шылаг чок демиселчи болуп чораан. Гейне партийжи демиселдиң төвүнге турган, ынчаарга ооң бүгү-ле амыдырал чуртталгазы эң эки бодалдар-биле, үзүк чок демиселбиле долдунган. Өлүрүнүң мурнуу чартыында кончуг аар-берге аарыгдан аараан чыткаш-ла политиктиг болуушкуннарны сонуургавышаан чыткан.

Бодунуң оруун романтиктиг шүлүктер-биле болгаш ырлар-биле эгелээн онза лириктиг шүлүкчү Гейне болза, ол үениң эң-не революсчу шүлүкчүзү чораан. Ол улуг немец шүлүкчүнүң ады бүгү ажылчы чонга кезээде үнелиг турган.

Шүлүкчү болгаш публицист Гейне бодунуң чидиг, политиктиг сатиразыбиле үүрмек монархиялыг Германияның феодалдыг реакциязын чуура шаап чораан.

Гейниеңиң сатиразы эрткен чүс чылдың дөртен чылдарының эгезинде чечектелип сайзыраан. Ол үеде Германия тус-тус княжестволар кылдыр үүрмектели берген чоруу — буржуазияның экономнуг хөгжүлдезинге шаптыктап турган.

Германия үлетпүр талазы-биле Англияга болгаш Францияга деңнээрге дыка хожудап калган чурт турган.

1830 чылдың июль революциязы өскүп, килеңниг кара булуттар Парижтиң кырынга диргелип келгенде, Германияга ол революция чүгле кошкак чаңгыланыышкын болуп тараан. Аңаа ажылчын шимчээшкини чаа эгелеп турган. Ынчангаш Ганноверге, Лейпцигке, Дрезденге кыптыгып үнген тура-халыышкынар дораан бастырып каан.

Реакция күштелип, кара-бажыңнар долдунуп турган. «Аныяк Германия» деп чогаалчылар бөлгүмүн болгаш ооң сорук киирикчилери Гейне биле Бернени истеп сүрер чорук организастатынган.

Гейненің бодунуң чугаазы-биле алырга, июнь революциязы ооң чүрээнге өртту кывыскан. Дайзыннарга сүрдүрген Гейне Парижче чорупкан. Гейне бодунуң төрээн чуртунга мынча деп бижээн: «Угаан-бодалдың дарлакчыларынга удур мээң өткүт үнүмнү сен амдаа хөй катап дыңнаар сен».

«Орук чурумалдары» деп бодунуң чидиг сөстүг чогаалынга Гейне немец чуртталганы көргүскен. Ниитилел болгаш амы-хуу чуртталгазының катырынчыг хөргүзүглери каржы-дошкун сатира-биле чурутунган. Кижилериң карак чажы каткы болгаш хир-биле холушкан. Аңаа немец чуртталганың бүгү харанғы, бүдүүлүк талалары илеретинген. Гейне немецтериң менээргенчек болгаш мелегейин хыжырып-шоодуп турар.

Гейне бүгү делегейге хамааржыр айтырыгларның дугайын база-ла бижигилээн. Дворяннарны, аристократтарны, шажынчыларны, радикалдарны, арын чаарларны болгаш угаан-бодалдың дарлакчыларын кочу-шоотка хиирген.

Бүгү качыгдап-даржылганнарның ыыт чок хомудалын делегейге шүлүкчү илереткен. Гейне тода идеяларны айытпаан, чаартылгалар төлевилевээн, ынчалза-даа чуртталганың бүгү сазаңналчак корумчурумун чөнчерлеп көрген.

Генрих Гейне Парижка баргаш, аңаа база-ла бодунуң талантызының бүгү күжүн политиктиг сатираже угландырган.

Буржуаз либерализмниң болгаш үүрмек буржуаз радикализмниң баык талаларын, оларның бужар-багын, мөөренгей кызыы чоруун сойгалап илереткеннаан, Гейне революстуг аңгының чидиг, чүткүлдүг, ёзулуг шүлүк чогаалы дээш туржуп чораан.

Буржуазияны пролетариат тиилээрин Гейне баш бурунгаар көрген. Коммунизм тиилээр ужурлуг деп ол санап чораан.

Коммунистиг партияга бүзүревишаан, Гейне пролетариаттың болгаш ооң революсчу идеологиязының өңнүү чораан болза-даа, пролетариаттың тиилелгезиниң чоокшулаанынга бүзүрел чогундан чамдыкта чайгылчак болгаш пролетариаттан оспаксыраксап чораан. Тиилекчи чон шүлүк чогаалды болгаш эрткен үениң культуразын узуткап кааптар деп бодааш, Гейне пролетариаттың тиилелгезинден чамдыкта коргуп чораан.

Гейненің ол чайгылыышкыннары болгаш чазыглары болза, революсчу шимчээшкиннің даңының хаяазында ооң чурттап турганы-биле болгаш бодунуң мөлчүкчүлеринге удур пролетариаттың килеңнээшкининиң чүгле баштайгы кызаңнаашкыннарын көргени-биле тайылбырлатынар. Англияның ажылчыннарының машиналарны үрегдеп турганын, а Парижтиң мөөң чону чазакка удур хүш чок килең-биле улуг лэманың дуганнын, ордузун канчаар үреп турганын көрген.

Шүлүкчүнүң чогаалынга болгаш революстуг үзелинге эртемниг социализмниң үндезилекчизи Маркс улуг хамаарылгалыг болган. Бүгү делегейниң пролетариадының улуг баштыңчызы болгаш башкызы Карл Маркс болза, Гейненің политиктиг лириказын билип үнелеп, Гейнени деткип, ооң революсчу кадык чүткүлдерин күштелдирип шыдаан. Ынчангаш Гейненің үнү дыка хүштүг өткүт апарган.

Демиселди уламчылаары-биле «Рейн солуннуң» хагганының соонда Маркс Парижке чеңдип келгенде, 1843 чылда Маркс биле Гейне Парижке таныпканнар.

Гейненің чогаалынга чэрби алды харлыг Маркс улуг саңлдар хамаарылгалыг болган. Маркс ооң романтиктиг болгаш аңгыдан дашкаар чоруундан хосталырынга дузалаан. Ынчангаш Гейненің шүлүктүг лириказы шынап-ла быжыгып, революсчу угаан-бодалы быжыг туруштуг апарган. 1844 чыл Гейненің дайынчы шүлүк-чогаалының хайгамчыктыг чечектелиишкининиң чылы болган.

Гейненің дыка хөй политиктиг шүлүктерин Маркс шээжи-биле билир турган. Маркс ону «бистің өңнүүвүс» деп үргүлчү адап чораан.

Маркска таваржып келген чаа каргыс дошкун чоруктарның сөөлүнде Парижтен үнүп чоруурда ооң бижээн демдеглелдери Марксты Гейнеге ынакшылының дугайын чугаалап турар.

«Маңаа мээң чарлыр ужурга таваржып турар бүгү-ле улустарымдан, Гейне-биле чарлыышкын меңээ эң-не бергедир. Мен силерни кады эдертип алыксаарым аажок»—деп Маркс бижээн.

1843 чылдың революциязының соонда Маркс Германияга чеңдип келгеш, «Чаа рейн солунну» парлаарын организастап тургускаш, Гейнени аңаа кады ажылдаары-биле чалаан.

1844 чылдың чайынында Силезияга болган тура-халыышкынның сөөлүнде, Гейне «Силезияның пес аргыкчылары» деп шүлүк бижээн. Германияның ниитилел-политиктиг хөгжүлдезинге улуг эргилде деп, ол тура-халыышкынның ёзулуг ужур-утказын Гейне кончуг шыны-биле хөргүскен.

Гейне пролетариатты эрги Германияның хөөржүдүкчүзү деп көрген.

Гейненің политиктиг шүлүк-чогаалында онза черни «Германия» («Кышкы тоол») деп шүлүглел эжелеп турар.

Гейне националдыг катыжыышкынның революсчу демократтыг оруу дээш демиселди чарлап үндүрген.

Социалдыг революцияның чоокшулап олурарынга ол өөрүп, ооң чеңдип келири чайлаш чок деп санап чораан. Өлүрүнүң мурнуу чарыында «Лютенция» деп чогаалының эге сөзүнге Гейне мынча деп бижээн.

«Олар (тевтоннар) баштай-ла барып оруунга таваржы бээри, коммунизм оларга сөөлгү согугну бээр деп бүзүрелбиле долдунган мен. Ынчаарга, оларның улуг күштүүн салаажык-биле чылчыра идип кагбас, а хоран дылдыг чыланнарны тепсеп каары ышкаш бут-биле чуура тепсеп каар».

Ол өтүр сөглээн сөстер болган. Гейненің номнарын өртедип, Европаны ханга борап турган Германияның фашистери, хоран дылдыг чыланнар дег чылча шаптырып кааннар.

Улуг совет улус, Гейненің күзээни ышкаш, немец-фашистиг, өлүрүзчүлерни, хосталганың болгаш культураның дайзыннары болур тевтоннарның сыскындыларын чылча шапкан болгаш кижи төрелгетенни «хүрең хамчыктан» камгалап алган. Коммунизмче тиилелгелии-биле баспышаан, Совет Эвилелиниң болгаш улус демократтыг чурттарның улустары чаа келир үедеги аас-кежиин бүзүрелдии-биле тургузып турарлар. Төөгүнүң дугуюн дедир чуулдурарын оралдажып турар империализмниң араатаннары болгаш өске-даа дүржок-дерзиилер, хоран дылдыг чылан ышкаш, чылча шаптырарлар.

Гейненің «Германия» деп шүлүглели амга чедир-ле бодунуң политиктиг чидиг утказын чидирбээн, хосталганың бүгү-ле харжы дайзыннарын көөр хөңнү чок чорукту өскүдүп турар.

Гейне чүгле тевтоннарны эвес, харын чоннуң херээн кым-на садып турган болдур, оларны база-ла сойгалап илереткен. Монархияны шиитпирлии-биле чок кылып шыдаар шак ындыг революция дээш шүлүкчү туржуп чораан.

«1699—1793???» деп эң чидиг сатираларының бирээзинде Гейне кайы-бир чылда немецтер Англияның болгаш Францияның чонунуң үлегери-биле:

Монархини төшке эккеп салгаш,
Борбак бажын шынчы кезер—деп
идегеп чораан.

Сөөлгү тевтончу Гитлерниң болгаш ооң үптекчи болүүнүң салымы шынаа-ла ындыг болган.

Гейненің политиктиг сатиразы дайзыннарны коргудуп-девидедип, ажылчы чонга тиилелгеге бүзүрелди берген. Гейне бодунуң шүлүктеринге, шүлүглелдеринге, очерктеринге болгаш чүүлдеринге феодалдарны болгаш буржуазияны сойгалап илереткеннаан, реакцияны болгаш дарлады чылча шавырынче, хосталга дээш демиселче кыйгырып турар.

Гейне мөлчүкчү тургузугу болгаш ону өскүдүп турар чэрүлдэлерни, чижек, өнчүүргек хемдикчи чорукту кам-хайыра чок сойгалап илереткен. Ооң-биле кады Гейне коммунизмниң тиилелгезинге болгаш келир үе «революцияның докторларыныы» (Марксты болгаш Энгельстии) болур деп чүвээ бүзүрээн чораан.

С. ФАТЕЕВ.

И. В. Сталинның „Правданың“ корреспондентизи-биле беседазын даштыкы чурттарда парлап турары

РУМЫНИЯ

БУХАРЕСТ. «Виаца капиталей» солуннуң бижээни болза, И. В. Сталинның харыылары тайбыңны камгалап алырынга чүнү кылырын ак-сеткилдиг кижи бүрүзүнге көргүзүп турар. Бүгү чурттарның ажылчы чоннарының баштыңчызы тайбыңны канчаар камгалаарын биске айтып берип турар. Тайбының талалакчылары чер болганга-ла эш Сталинның харыыларын тайбың дээш демиселге хемчээл чок улуг дузаламчы кылдыр хүлээп ап турарлар.

«Адеверул» солун «Тайбыңның оруу» деп үүлүнге эш И. В. Сталинның беседазының утказын тайылбырлавышаан, И. В. Сталинның харыылары дээрге, тайбыңның хереэнге тергиин улуг салыышкын болур деп бижээн.

И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле беседазын румын улус тайбың дээш, социализм дээш улустарның демиселинге чаа салыышкын кылдыр хүлээп алган. Бүгү заводтарга, фабрикаларга, албан черлеринге, тудугларга болгаш суурларга болгулаан митингилерге болгаш хуралдарга румын ажылчы чоннар И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле беседазын номчуп, чугаалажып көрүп турарлар.

ВЕНГРИЯ

БУДАПЕШТ. Февраль 19-та «Вилашошшаг» солун «Эш Сталинның медеглели болза, бистиң улуска херек күштерниң чаа үнер дөзү болур» деп эгелиг үүлүнге бижээни болза:

«Эш Сталинның харыылары улустарның холунда күүлүг моральдиг болгаш материалдыг күш болу берген. Дайын кыпсыкчылары боттарының бужар-баҗык планнарын боттандырып шыдавазыннар дээш, оларга удур демиселче чүс-чүс муң кижилер чаа күш-биле кирип турарлар.

Ажылчы чоннарның чаңгыс эп-сеткилин көргүзүп турар хөй санныг чугааларын солун база парлаан: Эш Сталинның сөстери тайбың талалакчызы кижи бүрүзүнге чаа күштерни болгаш идегелди немеп берип турар.

ГЕРМАНИЯНЫҢ ДЕМОКРАТТЫГ РЕСПУБЛИКАЗЫ

БЕРЛИН. Берлинниң демократтыг парлалгазы эш И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле беседазынче улуг кичээнгейни салырын үргүлчүлеп турар.

Либерал-демократтыг партияның органы «Берлинер монтаг» солуннуң бижээни болза: «И. В. Сталинның чугаалаан тодаргай сөстери дээрге, дайын кыпсыкчыларынга күштүг ойтур шавыышкын болуп, боттарының улустарын дайынче киир идер дээш, база оларны хораннап турар барыын талакы күрүнелериниң чазактарының нүгүлүнге ойтур шавыышкын болган. Эш Сталинның сөстери болза, Совет Эвилелиниң ёзулуг тайбың политиканы улам ыңай чорудар дээн тодаргай шиитирлиин көргүзүп турар».

«Барыын герман чон тайбыңны камгалап алырының херээн бодунуң холунга тудуп алырының болгаш ол тайбыңны камгалаарының үези келир» деп ук солун түннелинге демдеглээн.

МООЛ АРАТ РЕСПУБЛИКА

УЛАН-БАТОР. Февраль 18-те моол солуннар эш И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле беседазын шуптузун улуг эгелер-биле бирги арыннарынга парлааннар.

Беседаны Улан-Батор радиозунга дамчыткан.

Республиканың хөй-ниитизи эш Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле айтырыгларынга харыыларын улуг сонуургал-биле таныжып турарлар.

ФИНЛЯНДИЯ

ХЕЛЬСИНКИ. Февраль 18-те «Тюөкансон санэмат», «Вапаа сана» болгаш «Хельсингин санэмат» солуннар И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле беседазын шуптузун парлааннар.

Эш И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле беседазын тайылбырлавышаан, «Тюөкансан санэмат» солуннуң демдеглээни болза, эш Сталин даштыкы-политиктиг эң чугула айтырыгларга тодаргай харыыны берген. Эш Сталинның беседага чугаалаан ханы уткалыг сөстери депшилгелиг парлалганы дайын кыпсыкчыларынга болгаш оларның меге пропагандазынга удур демиселче сорук киирип турарын ол солун айтып турар.

Эш И. В. Сталинның «Правда» солуннуң корреспондентизи-биле беседазы төөгүлүг ужур-дузалыг болгаш бүгү делегейге быжыг тайбың дээш демиселдиң программазы болур деп «Вапаа сана» солун демдеглеен.

ИНДИЯ

ДЕЛИ. Февраль 18-те индий найсылалдың депшилгелиг хөй-ниитизи эш И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле беседазын калбаа-биле тайылбырлап турар.

Эш И. В. Сталинның беседазы ССРЭниң тайбың политиказының дугайын чаа күш-биле көргүзүп турар болгаш Ыракы Чөөн-чүктүң, база бүгү делегей маргылдааларын тайбың шиитпирлээринче угланган болгаш бүгү делегейге тайбың дээш демисежип турар депшилгелиг хүштерни улам-на сырый катыштырарынга, база америк-англи дайын кыпсыкчыларын сойгаландыр илередиринге улуг арганы берип турар деп мурнакчы кижилер санап турарлар.

ГОЛЛАНДИЯ

ГААГА. Голланд солуннар эш И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле беседазынче улуг кичээнгейни салып турар. Чамдык солуннар И. В. Сталинның беседазын шуптузун парлап үндүрген, база бир чамдык солуннар беседаның тодаргай утказын бижип турар.

«Де ваархейд» солун «Тайбың дээш делгереңгей кампания эң чугула ужур-дузалыг болуп турар. Бир эвес ажылчы чоннар тайбыңның херээн боттарының холунга ап алыр болза, дайын болбас.

Боо-чепсек дүжүрериниң дугайында совет саналдарны Эттли үүге ойталааныл дээн улуг эгелер-биле И. В. Сталинның беседазын чүмү-биле парлаан. Ол солун И. В. Сталинның чуруун база үндүрген.

ИРАН

ТЕГЕРАН. Февраль 18-те хүннүң-не үнүп турар бүгү тегеран солуннар эш И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле беседазының дугайында медээни улуг эгелер-биле бирги арыннарынга парлааннар.

«Бесуе аянденің» орнунда үнүп турар «Навиде аянде» деп депшилгелиг солун эш И. В. Сталинның беседазын шуптузун парлаан. Чамдык солуннар эш И. В. Сталинның чуруктарын база үндүргеннер. «Эттелаат», «Седае мардам», «Шахед» болгаш «Кейхан» солуннар дайынны чайлаш чок деп санап болбас дээн дугайында эш И. В. Сталинның медеглелин боттарының эгелеринге демдеглээннер. Оон аңгыда «Эттелаат» биле «Кцшеш» солуннар боттарының эгелеринге Кыдат улус республиканы агрессор деп чарлаан КНО-нуң шиитпири дээрге, бужар-баҗык шиитпир-дир деп демдеглээннер.

«Кейхан» солун бир эгезинге мынча деп бижээн: «КНО болза, тайбыңның чөленгиижи болурунуң орнунга, дайынның чепсээ хылдыр хуулуп бар чыдар»

И. В. Сталинның беседазын шуптузун парлап үндүрген «Навиде аянде» солуннуң бижээни болза «Амгы» үеде дайынны чайлаш чок деп санап болбас. Бир эвес Америка биле Англия тайбың кыдат саналдарны шуут хүлээвес болза, Кореяда дайын агрессорларның аштырыышкыны-биле төнер. Тайбың дээш демисел эң улуг ужур-дузалыг. КНО бодунуң алдарын ышкынып-кан болгаш бодун буураашкынга таварыштырып турар».

ДАНИЯ

КОПЕНГАГЕН. Февраль 18-те Дания-ның солуннары эш И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле беседазынче улуг кичээнгейни салырын үргүлчүлеп турган. «Тайбыңның мөгүдел чок үнү» деп эгелиг мурнуку үүлүнге «Ланд ог Фольк» солуннуң бижээни болза, каш чылдарның дургузуп-да «барыын таланың күрүне ажылдакчыларының» талазындан болгулап турган кандыг калчаалыг алгылар болгаш кыжаныглар дыңнаваан дээр, база олар боттарының күжүнге мактанып, атомнуг бомбалары-биле канчаар кыжаныр турганын көрүп, дыңнаан бис. Ам, ол бүгүнүң сөөлүнде дайын кыпсыкчыларының калчаалыг хоп-мегезин совет улустуң баштыңчызы Сталинның фактыларга үндезилеп буруу шапканын дыңнаарга өөрүнчүг-дүр. Үүл дээрге, дайын чайлаш чок эвес болур, дайынны чайладырының болгаш тайбыңны камгалап алырының херээнге ажылчы чоннар күжүн, сагыш-күзелин, маадырлыг эрес-дидимин көргүзер болза, тайбыңны камгалап алыры оон хамааржыр.

(СЭТА).

КНО-нуң Кол Ассамблеязының пленарлыг хуралы

НЬЮ-ЙОРК, февраль 14-те. (СЭТА). Катышкан Нациялар Организациязының Кол Ассамблеязының пленарлыг хуралынга Кыдатка удур америк агрессия дугайында, база ол ышкаш Американың Катышкан Штаттары Кыдаттың агаар кызыгаарларын үрээниниң болгаш АКШ-тың шериг-агаар күштери Кыдаттың девискээрин бомбалап, база боолап турар дугайында Совет Эвилелиниң медеглелин хөрген.

Февраль 7-де КНО-нуң Кол Ассамблеязының Политиктиг комитединиң хөй кеззэ АКШ-тың айтыышкыны-биле Совет Эвилелиниң төлээлериниң бо айтыыглар талазы-биле киирген резолюция төлевилелдеринге удур бадылаан деп чүве билдингир.

Кыдатка удур АКШ-тың агрессиязының дугайында айтырыг талазы-биле Совет Эвилелиниң резолюциязындан аңгыда, пленарлыг хуралдың баш удур хүн айтырыынга Кол Ассамблеяның алды дугаар ээлчетлиг сессиязын чыылдырар чер дугайында айтырыгны базала киирген, ындыг болза-даа, декабрь 14-те Кол Ассамблеяга Кол Ассамблеяның алды дугаар сессиязын Европага чыылдырар деп шиитпирлээн турган. Бо айтырыгны хүн айтырыынга киирери чамдык бир өске бөлүктерниң алды дугаар сессияны Нью-Йоркче шилчидер дээн ораладжыышкыны болур.

Совет Эвилелиниң төлээлекчизи С. К. Царапкин алды дугаар сессияны чыылдырар чериниң дугайында чугаалап турар үүлдү хүн айтырыынга эки барымдаа чокка киирген, алды дугаар сессияны мооң мурнунда Европага чыылдырар деп шиитпир үндүрген болгай, бо айтырыгны Кол Ассамблеяның хүн айтырыынга киирерин совет төлээлер удурланып турар деп С. К. Царапкин медеглээн.

Кол Ассамблеяның даргазы Энтезам хүн айтырыының үш дугаар үүлүнге киирер деп оларның үндүрген шиитпирин бадылаар деп санал киирген. 47 төлээлер Энтезамның саналы дээш бадылаан. 5 төлээлер удур бадылаан (Совет Эвилели, Украина, Белоруссия, Чехословакия болгаш Польша), 3 төлээлер дадагалзаан (Ливан, Йемен болгаш Югославия).

Ооң соонда Кол Ассамблея Кыдатка удур америк агрессия дугайында Совет Эвилелиниң медеглелин хөөрүнге киргген.

Советтиң төлээлекчизи Царапкин Совет Эвилелиниң медеглелдерин Политиктиг комитеттиң көргени болза, бо медеглелди чугаалажыр болгаш чөптүг шиитпир үндүреринге комитетке шаптык болур дээш Катышкан Штаттар күжүн харамнанмааннар деп чүвени көргүскен деп медеглээн. Ынчангаштың бо чорук комитетте «ыыттавазы-биле» эртип хаар чорукту көргүскен.

ССРЭ-ниң төлээлериниң баштыңы А. Я. Вышинскийниң КНО-га илередип тайылбырлаан фактыларын Катышкан Штаттар чөрчүп шыдавайн барганнар. Бо фактылар болза, Кыдатка удур америк агрессия эки белеткенип алгаш кылдынган болгаш ону херек кырынга боттандырарын американың дээди шериг эрге-чагыргаларынга дааскан турган деп чүвени хөргүскен.

Царапкин мооң адаанда фактыларны айыткан. Бирээде, Трумэнниң июнь 27-де дужаалы-биле Тайванче америк флотту чорутканы, ийиде, боо-чепсектиг дорт интервенцияның аргазы-биле Кыдаттың иштики херектеринге Катышкан Штаттарның киржилгези болгаш гоминданчы бөлүктү боо-чепсек-биле хандырып турары, үште, американың шериг-агаар хүштери Кыдаттың агаар кызыгаарларын үреп турарын. Ындыг үрээшкиннер 1500 болган деп Царапкин медеглээн. Катышкан Штаттарның Кыдатка удур агрессиязын илередип турар ам база кандыг барымдаалар хереглил ынчаш? — деп Царапкин айтырган.

Кол Ассамблея америк чазактың бо агрессчи чоруктарын херекке албайн баар эргези чок деп Царапкин уламчылап чугаалаан. Үүгле Кыдаттың эвес, харын бүгү Азияга айыл чох чорукту хандырар дээр болза, Катышкан Штаттарның Кыдатка удур агрессиязын соксадыр хүлээлге Кол Ассамблеяда онаажып турар. Бо чылдагааннар-биле совет төлээлер ооң ийи резолюцияларының төлевилелдерин хүлээп алырын кызыдып турар. Кол Ассамблея бо айтырыгны бүгү тала-биле көөр ужурлуг деп советтиң төлээлери санап турар.

Үүгле Кол Ассамблеяның чогуур чорудулгазы Катышкан Штаттарның Кыдатка удур агрессиязын соксадып болур болгаш Ыракы Чөөн-чүкке тайбыңны катап тургузуп болур. Ыракы Чөөн чүкке тайбыңның херээ дээш Кол Ассамблея хемчег алыр бе азы америк агрессияга дузалаар бе деп чүведен хамааржыр.

Царапкин бодунуң чугаазын дооскан соонда, дарга Энтезам бо айтырыг талазы-биле шүгүмчүлелди ажыдарын күзээр бе деп пленарлыг хуралдың киржикчилериниң айтырар мен деп медеглээн.

39 төлээлер удурланып чугаалазын; 5 төлээлер (ССРЭ, Украина, Белоруссия, Польша болгаш Чехословакия) бо санал дээш чугаалааннар; 11 төлээлер (Афганистан, Бирма, Египет, Эфиопия, Индия, Ирак, Ливан, Саудовская Аравия, Йемен болгаш Югославия) дадагалзааннар.

Ооң соонда Энтезам Кыдатка удур америк агрессия дугайында советтиң бир дугаар резолюциязын бадылаашкынга киирер деп санал киирген. Резолюцияны хөй кеззэниң дадагалзааныбиле хүлээп албаан. Беш төлээлер резолюция дээш бадылаан; 48 — удурланган болгаш 3 (Бирма, Индонезия болгаш Югославия) дадагалзаан.

Бодунуң бадылаашкынының чылдагааннарын тайылбырлавышаан, польшаның төлээлекчизи Тайванга удур АКШ-тың агрессиязының дугайын чугаалап турар фактылар кандыг-даа сөстерден тодаргай деп медеглээн. Катышкан Штаттарның чепсектиг күштери Кыдат улус республиканың дүрүм ёзугаар карачаңгыс хыдат эрге-чагыргазының күзелсоруунга удур, бүгү делегейниң эргезин болгаш КНО-нуң уставын үреп, Тайванда туруп турар.

Чехословакияның төлээлекчизи Носек Совет Эвилелиниң резолюциязын деткээн мен деп медеглээн, чүге дээрге, оларны шынныг фактыларны барымдалааш үндезилеп кылган болгаш КНО-нуң принциптерин амыдырал кырынга боттандырарын кыйгырган.

Белоруссия ССР-ниң төлээлекчизи америк агрессияның фактыларын черле хөрлеп болбазы-биле илеретинген, бир эвес Кол Ассамблея Катышкан Штаттарның чепсээ болурун күзевес болза, америк чазактың кем-буруулуг чорудулгазын буруу шавар ужурлуг деп медеглээн.

Украинаның төлээлекчизи Демченко база-ла маңаа дөмей медеглел кылган.

Америк төлээлекчи Гросс совет болгаш өске-даа төлээлериниң илереткен фактыларын тоовайн, Катышкан Штаттарга удур идип үндүрген буруудадыышкын «барымдаа чок» дээрзин бадыткап турган.

Индияның төлээлекчизи Индияның төлээлери өске 12 төлээлер-биле хады чоокта чаа Ыракы Чөөн-чүк айтырыгларының, ооң иштинде Тайван айтырыының талазы-биле сонуургалдыг талаларның конференциязын чыылдырар дугайында санал киирген деп медеглээн. Индияның саналы-биле алырга, Тайван айтырыы Каир болгаш Потсдам дугуржулгаларынга үндезилетингеш шиитпирлетинген турар ужурлуг деп улаштыр чугаалаан. 12 чурттарның саналын хүлээп албайн барган. Ындыг болза-даа, чугаалажыышкыннар болза, тайбың таарыштырылганы чеҗип алырының эки аргазы болуп турар болгаш бот-боттарын буруудадыр чорук бо сорулганы чеҗип алырынга дуза болбас деп Индия ам-даа санавышаан турар. Ынчангаштың Индияның төлээлери совет санал дээш бадылавас дээн.

Ооң соонда Энтезам, Катышкан Штаттар Кыдаттың агаар кызыгаарын үреп турар болгаш олар Кыдаттың девискээрин бомбалап турарының дугайында совет төлээлериниң ийи дугаар саналын бадылаткан.

Советтиң саналы дээш беш төлээлер бадылаан; 51 төлээлер удур бадылаан ийи төлээлер (Афганистан, Югославия) дадагалзаан.

Оон ыңай Кол Ассамблея алды дугаар сессияның хуралы каяа болур чериниң дугайында айтырыгны көөрүнге болгаш бо айтырыг талазы-биле Кол Ассамблеяның чиңгине секретариниң болгаш даргазының илеткелин чугаалажырынга кирген. Алды дугаар сессияны эң баштай Европага чыылдырар дээш, ооң соонда Нью-Йоркка чыылдырар деп бодунуң шиитпирин катап көөрүн Кол Ассамблеяга сүмелеп турар утка-шынарлыг үүл илеткелде кирип турар. Чүвениң байдалын өөренип көөрге, сессияны Европага эртирери берге болур ийик, Францияның чазаа алды дугаар сессияны Парижке эртирер дугайында саналды хүлээвейн барган деп чүвени илеткелде чугаалап турар.

Бо айтырыгны катап көөрүнден совет төлээлер дадагалзап турар деп Царапкин медеглээн. Декабрь 14-те Кол Ассамблея алды дугаар сессия Европага эртер ужурлуг деп шиитпирлеп алган болгай деп Царапкин айыткан. Бо айтырыгны катап көөрүн чеҗип алыр деп ораладжыышкын болза, бодунуң төлээзинге эң-не таарымчалыг байдалды тургузар дээш алды дугаар сессияны Нью-Йоркка чыылдырар деп күзеп турар төлээлериниң хажар аргазының түннели болуп турар. Бо үүл хүн айтырыынга турбас ужурлуг.

Ооң соонда Энтезам бо үүлдү хүн айтырыынга киирер бе, киирбес бе дээр дугайында айтырыгны бадыладырын сүмелээн.

Бо санал дээш 42 төлээлер бадылаан; — 5 удурланган болгаш 6 (ооң иштинде Колумбия, Саудовская Аравия, Югославия, Боливия болгаш Никарагуа) — дадагалзаан.

Улуг эвес маргылдааның соонда хуралды даргалаан Энтезам бо айтырыгны көөрү-биле Кол Ассамблея март 10-дан орай эвесте чыглыр ужурлуг деп чүвени көрүп турар саналды бадыладырын Кол Ассамблеяның киржикчилеринге сүмелээн. Бир эвес французтар сессияны Парижке чыылдырар дугайында санал-биле чергелештир хемчег аптар болза, Кол Ассамблея оон-даа эрте чыглып болур дээн. 39 төлээлер бо санал дээш бадылаан, 5 удур бадылаан, база 11 төлээлер дадагалзааннар.

Алды дугаар сессияның хуралы каяа болур ужурлугул дээр дугайында айтырыгны катап көөрүнден совет төлээлер удурланып турар чүве төлээде, удур бадылаар мен деп Царапкин тайылбырлаан.

Ооң-биле хурал хагдынган.

„БҮГҮ ДЕЛЕГЕЙГЕ ТАЙБЫҢ ДЭЭШ“

Бүгү чурттарның бөдүүн кижилери дайынны күзевейн турар. Бүгү делегейге тайбың дээш, тайбың талалакчыларының Ийи дугаар Бүгү-делегей конгрезиниң шиитпирин амыдырал кырынга боттандырар дээш олар шуптузу шиитпирлиг демисежип турар.

Англияның парлалгазының дыңнадып турары болза, февраль 18-те тайбың камгалалының шотланды комитеди Глазгога конференция чыылдырган. Ооң төлээлери чурттуң үлетпүрүнүң мурнакчы адырларының ажылчыннарын катыштырып турар чер-черниң проф эвилелдериниң организацияларының төлээлекчилери болур.

Конференцияның төлээлери боттарының чугааларынга Германияны чепсеглээр планнарны буруу шаап турганнар. Чижээ, шуткукчу Р. Александерниң медеглээни: «Дайынга калчаалыы-биле белеткенир чорукту болдурбас деп күзеп тур мен. Бо үениң байдалының дугайында харыысалга американнарга онаажыр. Олар бүгү делегейге хосталганы берип турар бис деп чугаалап турарлар. Ынчаарга олар мартинсевилдиң негрлеринга хосталганы үүге бербээнил ынчаш!»

Германияны чепсеглээринге удурланырын болгаш нацистиг генералдар болгаш дайынның кем-буруулуглары турганнар-биле кады ажылдажылгага киржип турарларны буруу шаварын Шотландияның улузун конференция кыйгырган.

Австрияның демократтыг хереэженнер эвилелиниң президиуму февраль 25-те Венага тайбың дээш хереэженнериң демонстрациязын эртирер деп шиитпирлээн. Ооң-биле холбаштыр хүлээп алдынган Венаның хереэженнеринге кыйгырыгда чугаалап турары болза: «Венаның хереэженнери! Силерниң ажылдыг болгаш хлебтиг болур, ажыл-агыйы чепсеглээшкинге эвес, харын тайбыңга, силерниң өгбүлеңерниң болгаш силерниң уругларыңарның келир үедеги аас-кежиинге бараан болур тайбыңга ынакшылдыг Австрия дээш хереэженнер Тайбыңны камгалаар дугайында, дайын пропагандазын хоругдаары дээш хоойлуну боттандырары дээш демисежиңер».

«Стурмклоккая» деп швед сеткүүлдүң дыңнадып турары болза, февраль 1-ден май 1-ге чедир бүгү Швецияга тайбың дээш демиселге Швецияның коммунистиг аныяктар эвилелиниң ажыл-чорудулгазын идепкейжидериниң талазы-биле кампания чорутунар деп дыңнадып турар. Тайбың дээш аныяк демиселчилер делегейниң чаа дайынын белеткээринге удур демисел дугайын бижээн янзы-бүрү номнарны тарадып турар.

Тайбың талалакчыларының Ийи дугаар Бүгү-делегей конгрезиниң соонда тайбың дээш демисел Сирияда болгаш Ливанда калбак хемчээлдиг болу берген. Ол чурттардан келген варшава конгрезиниң төлээлери конгресстиң шиитпирлерин чоннуң ортузунга нептередип, тайылбырлаарының талазы-биле улуг ажылды чорудуп турар. Олар боттарының үүлдерингe, медеглелдерингe болгаш беседаларынга бүгү делегейге тайбың дээш демиселче, хамаарышпас чорук дээш демиселче улусту кыйгырып турар.

Тайбың талалакчыларының шимчээшкининиң калбарганынга девидеп дүвүрээн чер-черниң эрге-чагыргалары боттарының америк болгаш англи кожайларының айтыышкыны-биле тайбың дээш демиселчилерни истеп сүрүп турар. Тайбыңны камгалаан демонстрацияны полиция тарадыр сывырып, боонуң күжү-биле ол демонстрацияларның киржикчилерин тудуп хоругдап, баҗыңнап турар.

Ам Болгарияның хоорайларында болгаш суурларында тайбың талалакчыларының конференциязы болуп эртип турар. Чурттуң ажылчы чоннары бүгү делегейге тайбың дээш демиселге боттарының бүгү күштерин бээр бодунуң быжыг шиитпирлииниң дугайын чаңгыс эп-сеткил-биле медеглеп турар. Конференцияның киржикчилери делегейниң чаа дайынынга калчаалыг белеткелди боттандырып турар америк-англи империалистерниң болгаш оларның чалчаларының кем-буруулуг чоруктарын каргап турар резолюцияны үндүрүп турар.

(СЭТА).

Япон ужудукчуларны Тайванче чорудуп турар

ТОКИО. «Иомиури» солуннуң медээлеп турары-биле алырга, Японияның ужар-чүүлүнүң майору чораан Нобухару Ямамото Японияда Тайванче япон ужудукчулар чорударын эргелеп турар эрги офицер чораанларның чажыт организациязы барын илередип чугаалаан. Ямамото боду дайын сөөлүнде Бирмага хоругдалга турган болгаш 1948 чылдың август айда Японияже чана берген.

Солуннуң бижип турары болза: «Ямамото 1950 чылдың май айда Кобеге чорааш аңаа бодунуң мурнунда начальниги чораан ужар-чүүлдүң эрги капитаны Акира Сатога ужурашкан. Ук Сато мооң мурнунда япон армияның генерал-лейтенантызы чораан Немотонуң башталгазы-биле Тайванче япон ужудукчуларны чыып чорудуп турар дугайын аңаа чугаалаан.

Ямамотонуң чугаазы-биле алырга, генерал-лейтенант Немото япон ужудукчуларны Тайванче чорударын эргелеп турар, а Сато Тайван болгаш Японияның аразында харылзааның хереэн эргелеп турар. Япон ужудукчуларга идик-хепти болгаш аъш-чемни берип турар, оон аңгыда 100 доллар база берип турар болгаш олар америк реактивтиг шүүргедекчи самолёттар-биле ужудуп турарлар деп Ямамото чугаалаан».

Харыысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

ФИЗКУЛЬТУРА — ОРГАНИЗМНИ КАДЫКШЫДАРЫНЫҢ БОЛГАШ БЫЖЫГЛААРЫНЫҢ КҮЧҮЛҮГ АРГАЗЫ.

Мага-боттуң аваангыры болгаш күжү үргүлчүнүң белеткели-биле чеҗип алдынып турар.

Физкультура болза, өкпе аарыгларын болдурбайн, чем хуулдуруушкунун өкижидип, нерви системазын болгаш шыңган эҳттерни быжыглап турар. Физкультура кижиге энергияны, сергек болгаш амыдыралчы өөрүшкүнү немеп берип, оон ажылга арга мергежилин болгаш шыдамыкай чоруун бедидип, база кижиниң элекке кырыыр чоруун болдурбазын хандырып турар.

Хаак спорту — культурлуг дыштанылга болгаш хөглөөшкин болур:

Хаактар — дайынчы чепсек:

Хаак спортунуң техниказы-биле чепсеглениңер!

КАДЫК МАГА-БОТТА—КАДЫК ОМАКШЫЛ!

Санитар чырыдыышкынының Тыва область Бажыңы.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Щетинкин кудумчузу, бажың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62; харыысалгалыг редакторнуң ораалакчызының, партия амыдыралының, культура, литература болгаш уран-үүл килдистериниң —3—88; харыысалгалыг секретарьниң—3—68; пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, иштики информация, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа килдистериниң, бухгалтериякың -3—65.

Б00605 Облкүүскомнуң типографиязы